PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto VI - Štev. 115 (1506) Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. I. gr. TRST, sreda 31. maja 1950 Cena 15 lir

Začetek zasedanja evropske gospodarske komisije OZN v Ženevi

Izjave glavnega tajnika Myrdala o njegovi poti po Evropi in v Moskvo

Na tiskovni konferenci Myrdal obrazložil predloge za vzpostavitev trgovine med Vzhodom in Zahodom

LONDON, 30. Jutri se bo v Ženevi začelo zasedanje evropske gospodarske komisije v OZN.

Tajnik te komisije Gunnar Myrdal, ki je napravil potovanje po Evropi in v Moskvo, je predložil poročilo o evropskem gospodarskem položaju. V poročilu poudarja potrebo vzpostavitve odnosov med Vzhodno in Zahodno Evropo: Gladna lja stane mnogo. Brezposelnost je nevarnost, ki se vedno bolj širi. Myrdal je nato poudaril, da temelji ameriška politika na domnevi, da bi bili svetovni viri dolarjev zadostni za vzdrževanje relativno visoke višine izvoza iz ZDA. Myrčal omatra, da bo treba to politiko «pregledati», če bi bilo nemogoče dovolj znižati carinske tarife ZDA, da se omogoči redno zvišanje uvoza.

Myrdal je imel danes tiskovno konferenco, na kateri je sporočil sovjetski odgovor na njegove predloge za praktično vzpostavitev trgovinskih izmenjav med evropskim Vzhodom in Zahodom. Myrdal je v spomenici, ki jo je predložil sovjetski vladi, predlagal med drugim, naj bi se države Zahodne Evrope obvezale, da bodo kupovale žito in morda tudi druge proizvode v državah Vzhodne Evrope za relativno dolga razdobja. Na podlagi teh dogovorov, ki bi določali najvišje in najnižje cene, bi se države Zahodne Evrope obvezale, da bi z izkupičkom teh predmetov lahko vzhodnoevropske države nakupovale blago, ki bi bilo sporazumno postavljeno v seznam. Dalje je Myrdal izjavil, da je bil glavni namen njegovega potovanja in posvetovanja z raznimi vladami, «prepričati se o možnosti, kljub sedanjemu stanju hladne vojne, da se napravi konec sedanjim oviram za trgovinske odnose med Vzhodom in Zahodom».

Dejal je, da je pred njegovim odhodom večina zahodnih držav «pozitivno, čeprav previdno, odgovorila na njegove predloge». Pripomnil je, da je bil prijazno sprejet v Moskvi, imel je več razgovorov z vladnim podpredsednikom Mikojanom, zunanjim ministrom in ministrom za zunanjo trgovino.

Nato je sporočil vsebino sovjetskega odgovora, ki pravi, da sovjetska vlada ceni njegovo pobudo. Če bi ga tudi države Zahodne Evrope podprle, bi njegov napor lahko imel pozitivno vlogo pri razvoju mednarodne trgovine. Sovjetska vlada da je pripravljena podpreti razvoj evropske zunanje trgovine pod pogojem, da se izmenjujo vzajemni interesi strank. Sovjetska vlada tudi javlja, da sprejema njegov predlog za sklenitev evropskega sporazuma glede žita. Predstavniki Sovjetske zveze da bi se lahko udeležili proučevanja predlogov glede potreb žita uvozniških držav ter glede pogojev, pod katerimi bi se lahko sklenil dogovor o žitu, ki naj bi jamčil interese uvoznikov ter interese držav dobaviteljic žita.

Nato je Myrdal pripomnil, da «v sedanjem svetu polnem ogromnih političnih težkoč» odpirajo po njegovem mnenju sovjetski odgovor in odgovori zahodnih [illegible] pot k potrebnemu de[illegible]itev številnih [illegible] za povečanj[illegible] Vzhodom [illegible]pomnil je, da [illegible] naprav[illegible] in da bo treba vse udeležence pozvati na «veliko pozornost, potrpežljivost in spravljivost». Nato je dejal, da so sedanje izmenjave med Vzhodom in Zahodom na mrtvi točki in da predstavljajo komaj polovico predvojne količine. Predvojna višina pa ni zadovoljiva in bi bilo potrebno doseči mnogo višjo količino izmenjav.

Predstavnik angleškega ministrstva za zunanjo trgovino je danes dopisniku AFP izjavil, da se angleška vlada strinja z Myrdalovimi predlogi glede sklenitve dogovora o žitu med Vzhodno in Zahodno Evropo. Pripomnil je, da želi Velika Britanija zvišati količino izmenjav z državami Vzhodne Evrope, in dodal, da je Velika Britanija glavna odjemalka Sovjetske zveze glede drugovrstnega žita. Vendar je pripomnil, da je Myrdalov predlog še preveč medel. Po njegovem bi bilo treba osvetliti sledeče točke: 1. ali bi bil ta dogovor v protislovju z mednarodnim dogovorom o žitu, podpisanim v Washingtonu marca 1949; 2. ali bi bil v nasprotju s havansko karto in še posebno s splošnim dogovorom o tarifah in trgovini, ki so ga podpisale številne države Vzhodne Evrope.

Moskovska «Pravda» piše pod naslovom «Ekspanzija ameriške zunanje trgovine in dumping», da je zadnje zasedanje treh zunanjih ministrov in zasedanje atlantskega sveta potekalo v znamenju povečanega pritiska ZDA na člane Zahodne Evrope. Dalje pravi list, da je vedno bolj nesorazmeren razvoj kapitalističnih držav še povečal nasprotstva med ZDA, ki so obogatele v vojni, ter obubožanimi državami Zahodne Evrope. ZDA izkoriščajo položaj in sistematično višajo svoj izvoz. To umetno višanje izvoza, ki gre v korist monopolov, finansira ameriška vlada. Ta ekspanzija ameriške zunanje trgovine je sestavni del ameriške napadalne politike in vodi do popolne dezorganizacije mednarodne trgovine in do poslabšanja mednarodnih odnosov.

Vietnamski mladinci bodo prišli v Jugoslavijo

PARIZ, 30. — Nedavno je bila v Parizu konferenca, na kateri je 38 mladih Vietnamcev sklenilo, da se bo letos udeležilo prostovoljnega dela v Jugoslaviji. Mladinci, med katerimi je 30 delavcev, in 8 izobražencev, so izjavili, da se hočejo na delu v Jugoslaviji prepričati o resničnem stanju.

Uspehi Vietminhove vojske

PARIZ, 30. — Poročila, ki prihajajo iz Saigona, pravijo, da raste napadalnost oddelkov Vietminhove vojske. Posebno močan napad na francoske sile je bil izvršen na Donkhe v severnem Vietnamu. Omenjeni kraj leži 30 km južnovzhodno od Caobanga, katerega so oddelki Vietminha zasedli 27. maja. Donkhe so vietminhovi oddelki napadli s topništvom in težkimi strojnicami. Niti francosko letalstvo ni moglo pomagati francoski posadki, izpostavljeni močnemu napadu.

BEOGRAD, 30. — Vojaško sodišče v Beogradu bo 1. junija začelo soditi dva bivša visoka častnika JA. Obtoženca sta Vlado Dapčević in Branko Petričević. Oba so aretirali, ko sta skušala zbežati v neko informbirojevsko državo. Razprava bo javna.

WALLACE OBSOJA politiko ZDA in SZ

Nova ugibanja o Lievih razgovorih s Trumanom in Achesonom

NEW YORK, 30. — Bivši podpredsednik ZDA in voditelj ameriške napredne stranke Henry Wallace je v ponedeljek zvečer v govoru, ki so ga oddajali po radiu, izjavil, da je treba grajati ZDA in Sovjetsko zvezo zaradi nadaljevanja hladne vojne. «Kar se tiče mene, je Wallace izjavil, sem istega mnenja kot milijoni ljudi, ki mislijo s Trygvem Liem, da se hladna vojna mora naglo končati, kajti hladna vojna je vražja cesta, ki vodi do uničenja ZDA in Sovjetske zveze». Wallace je poleg Trumana napadel tudi senatorja Roberta Tafta, ker se silita širiti sovraštvo in strah in s tem vzbujata predsodke, nastale v hladni vojni. Wallace je predlagal 1. utrditev OZN, in 30 odst. znižanje ameriškega in sovjetskega oboroževanja. 2. razširitev mednarodne trgovine in denar, ki bi ga porabili za razvoj in napredek zaostalih pokrajin. 3. utrditev naprednega kapitalizma v ZDA. Wallace je potrdil, da Trumanova četrta točka o pomoči zaostalim pokrajinam ni zadostna. «Pravim vam» je dejal Wallace «da 25 miljonov dolarjev, ki jih letno trosijo ZDA, ne bodo napravili konec hladni vojni, pač pa jo bodo še poostrili.

V zvezi z Lievimi razgovori s Trumanom in Achesonom krožijo najrazličnejše vesti v ameriški prestolnici. Med drugimi ta, da niti Acheson, niti Truman nista dala nobenih izjav, niti da se nista obvezala glede sprejema LR Kitajske v OZN. V tej zvezi pa pravijo, da se ZDA ne bodo poslužile veta, če bo večina članic organov OZN za sprejem LR Kitajske.

Druge vesti, ki krožijo v Zvezi z Lievimi razgovori, pravijo, da je baje glavni tajnik OZN sporočil ameriškima državnikoma, da Stalin v bistvu ne nasprotuje novi konferenci s Trumanom, katere bi se lahko udeležila še Schuman in Bevin, če bi dnevni red te konference že v naprej sestavili do potankosti.

Truman sam baje sedaj proučuje rezultate londonske konference, o katerih mu je poročal Acheson. Truman bo nato zavzel stališče do vprašanja ameriške vojaške «pomoči» državam atlantskega pakta. V sredo pa bo Acheson poročal kongresu o rezultatih londonske in pariške konference. Za zaprtimi vrati pa bo odgovarjal na vprašanja republikanskih in demokratskih parlamentarcev o Evropi in Aziji. Dobro obveščeni krogi trdijo, da je Acheson med razgovori s Trumanom poudaril potrebo večjem pošiljanju orožja in druge pomoči Bao Daju.

V nedeljo volitve na Japonskem

TOKIO, 30. — Japonski volivci bodo v nedeljo izvolili polovico članov visoke zbornice. Volitve bodo brezdvomno odraz štališča Japoncev do okupacije in ameriške politike v zadnjih štirih letih in pol. Ker je sedanja japonska vlada v vseh ozirih pokorna okupacijskim oblastem, mislijo, da bo usoda vladnih kandidatov pokazala, kaj mislijo Japonci o ZDA. Predsednik vlade SigeruOšida, predsednik liberalne stranke je med volivno kampanjo zahteval sklenitev ločene mirovne pogodbe z ZDA in zahodnimi silami. Vodja komunistične partije Sanzo Nosaka je poudaril, da bodo volitve borba med pristaši splošne mirovne pogodbe in pa pristaši ločene mirovne pogodbe.

Kandidatov za nedeljske volitve je 563, mest v zgornji zbornici, katera je treba zasesti, pa je komaj 132. Največ kandidatov je predložila liberalna stranka, in sicer 136.

Italija po drugi svetovni vojni **1.**

Sporazum predstavnikov CLN z dne 2. junija 1945 v Rimu

Objavljamo prva dva dela nadvse zanimive razprave «Italija po drugi svetovni vojni», tov. R. JANHUBE, ki je izšla v prvi številki «Dela», glasila CK KPS, kjer so objavljene važne izjave voditeljev KP Italije glede njenih odnosov do Trsta in Jugoslavije.

8. maja 1945. leta so delovne množice Rima v mogočnih manifestacijah na trgu SS. Apostoli zahtevale, da se napravi konec dotedanjim promonarhističnim vladam tipa Badoglio in Bonomi in da se sestavi nova vlada, v kateri bodo izključno le predstavniki strank. CLN (italijanski narodnoosvobodilni pokret). Kakor vemo, je 26. julija 1943 maršal Badoglio po padcu Mussolinija osnoval svojo prvo vlado, ki je bila pripravljena pogajati se z zavezniki. Po begu kralja Vittoria Emmanuela v Brindisi pa vse do 4. junija 1944, vlada pod vodstvom maršala Badoglia ni ustrezala željam naprednih političnih krogov v Italiji. Tudi CLN, ki je bil v Južni Italiji in ki je bil «de facto» osnovan šele po prihodu zavezniških čet, ni predstavljal take borbene sile kakor pod nemško okupacijo v Srednji in Severni Italiji. Stranke, zastopane v CLN (socialisti, komunisti, demokristjani, Stranka akcije, liberali in Demokracija dela), so sicer na sestanku 28. januarja 1944 zahtevale abdikacijo kralja, vendar pa dalje od te platonske zahteve niso prišle. Povratek Togliattija v marcu 1944 iz Sovjetske zveze je prinesel v politično življenje takratne Italije nov moment: ni važna ostavka kralja, temveč dosledna borba proti nacifašizmu za dokončno osvoboditev in demokratizacijo Italije. Korak naprej v političnem življenju Italije je vsekakor pomenila nova vlada Bonomija, sestavljena 5. junija 1944 po sporazumu strank, zastopanih v CLN. Po dokončni osvoboditvi Italije, ko se je revolucionarni val pomaknil s severa proti jugu, je bil Bonomi 12. junija 1945 prisiljen podati ostavko in so pod pritiskom demokratičnih množic anglo-ameriški okupatorji morali pristati na formiranje «partizanske» Parrijeve vlade. (F. Parri je bil skupaj z L. Longom in generalom Cadorno komandant narodnoosvobodilnega pokreta Severne Italije). Vendar je za poznejši politični razvoj Italije značilen sestanek predstavnikov CLN, ki so ga imeli 2. junija 1945 v Rimu in o katerem javlja rimska izdaja «Unità» (glasilo KP Italije) 3 junija 1945 sledeče:

«Včeraj zjutraj so se sestali predstavniki šestih strank CLN na sedežu Centralnega odbora Popoldne je šest predstavnikov v palači Guglielmi na trgu SS. Apostoli uredilo dokončno besedilo izjave, ki odobrava sporazum v problemih, ki so se pokazali na sestanku v Milanu. Besedilo izjave se glasi: «Na osnovi razgovorov, ki so se začeli v Milanu, potrjujejo predstavniki šestih strank narodnoosvobodilnega pokreta Italije voljo, da v zvezi s problemi demokratične izgradnje države ohranijo čvrsto enotnost antifašističnih strank v duhu, ki je vladal v času osvobodilne borbe. Obvezujejo se, da bodo razvijali čut odgovornosti in umerjenosti in da se borba za prestiž in politične diskusije — potrebne in koristne za politično življenje — ne izrodijo v akte sile ter da se vsem zagotovi svoboda govora in propagande lastnih idej. Glede narodnoosvobodilnih odborov, zlasti tistih, ki so se izoblikovali zaradi potreb narodnoosvobodilne borbe, se smatra za potrebno:

1. da pokrajinski in občinski narodnoosvobodilni odbori, ki so sestavljeni iz predstavnikov političnih strank, nadaljujejo s svojo posvetovalno funkcijo prefektom, dokler ne bodo na osnovi demokratičnih volitev formirani organi lokalne uprave;

2. da ostali periferni narodnoosvobodilni odbori omejijo svoje delovanje izključno na politično področje in

3. da se strokovni odbori prično spreminjati v tehnične in sindikalne odbore, ki bodo v skladu s potrebami produkcije in socialne pravice».

Ta sporazum predstavnikov CLN je v bistvu zagotovilo angloameriškim okupatorjem, da vodilne politične sile Italije, vključno KPI, ne bodo zahtevale priznanja narodnoosvobodilnih odborov kot oblike oblasti, tudi v Severni Italiji ne, kjer so to oblast že dejansko izvrševali. Nova Parrijeva vlada je na ta način postala sredstvo za pomirjenje množic, ki so zahtevale popolno demokratizacijo dežele.

Pa ne samo okupatorske oblasti, temveč tudi italijanski kapital skupaj s papežem Pijem XII. je rad priznal novo Parrijevo vlado, ki ji je sporazum 2. junija vzel vso ostrino. Njim vsem je bil potreben trenuten premor za ureditev svojih vrst, ki so bile po razbitju nacifašizma resno oslabljene. Italijanski finančni kapital in Vatikan sta s propadom fašizma izgubila svojo organizirano udarno silo ter je bilo zato potrebno organizirati novo. Parri, ovenčan z glorijo partizanskega komandanta, je bil s podporo finančnega kapitala «Banco Commerciale», katero je predstavljal, dovoljna garancija, da v tem predihu ne bo večjih motenj.

R. JANHUBA

(Nadaljevanje sledi)

Nasprotovanje Velike Britanije proti Schumanovemu načrtu

Angleži hočejo biti pred začetkom pogajanj na jasnem in si skušajo v trustu, kjer bi imeli glavno besedo Američani, zagotoviti vsaj privilegiran položaj

PARIZ, 30. — Se vedno so dokaj ostra nasprotstva med Francijo in Veliko Britanijo v zvezi s Schumanovim načrtom za združitev nemške in francoske industrije jekla in premoga. V britanskih uradnih krogih izjavljajo, da je angleška vlada vedno pripravljena začeti morebitna pogajanja o tem načrtu, toda ne more se nič obvezati, dokler ne bodo določene tudi podrobnosti načrta.

Kakor poročajo, je francoska vlada v svoji noti, ki jo je izročila v četrtek, predlagala raznim vladam, naj bi pred začetkom pogajanj podpisala skupno izjavo, s katero bi se prizadete vlade obvezale, da bodo sprejele «v interesu miru in evropske solidarnosti» načelo o skupni upravi premogovne in jeklarske industrije ter o ustanovitvi visoke mednarodne oblasti, katere sklepi bi obvezovali udeležene vlade. V britanskih krogih se ne strinjajo s francoskim stališčem, da bi te obveznosti predstavljale neke vrste načelne izjave. Poudarjajo, da sprejem Schumanovega načrta ne bi mogel biti samo načelno vprašanje, pač pa postavlja tudi vprašanje gospodarskega značaja, katerega rešitev je težko sprejeti, dokler ne bo znan v podrobnostih.

Francoski zunanji minister Schuman pa je danes izročil angleškemu poslaniku v Parizu spomenico, v kateri obrazložuje francosko stališče glede začetka pogajanj.

Angleži si hočejo biti prej na jasnem in nočejo začeti pogajanj, takoj, kajti očitno je, da imajo tu prste vmes veliki ameriški trusti, ki so prav za prav pravi pobudniki Schumanovega načrta. Ti bi namreč z ustanovitvijo omenjenega trusta hoteli odpraviti v Evropi angleško konkurenco ter odgovarjajočo industrijo v ostalih satelitskih državah, ki bi potem bile odvisne od ZDA. Zato hočejo v Londonu doseči vsaj toliko, da bi imeli kake privilegije v omenjenem trustu.

Verjetno je, da se bodo pogajanja začela 15. junija. Angleški listi komentirajo izmenjavo pisem med Parizom in Londonom. «Times» govori o posebnem položaju Velike Britanije in pravi, da so Francozi prepričani, da v primeru, da bi Velika Britanija utrpela kako škodo «v trenutku, ko so njeni napori za razvoj izvoza imeli uspeh, bo ta škoda samo začasna», ker da bo pozneje lahko «našla kompenzacije, ko se bo ameriški trg skrčil in bo nemška proizvodnja postala nevaren tekmec».

Dobro obveščeni krogi komentirajo možnost, da bi Velika Britanija lahko odgovorila na francosko-nemški «pool» o premogu in jeklu z nekakim angleško-švedskim «poolom», in izjavljajo, da na to ni misliti».

Dne 2. junija se bo sestal svet ministrov evropske organizacije za gospodarsko sodelovanje (OECE). Med drugim bodo razpravljali o ustanovitvi evropske plačilne zveze, ker prejšnji plačilni sporazum poteče 30. junija. Tehnične podrobnosti novega sporazuma in določbe za njegovo izvajanje pa bodo predane v proučitev izvedencem. Računajo, da bo to trajalo dolgo in da bo evropska plačilna zveza lahko začela poslovati šele čez nekaj mesecev; verjetno je torej, da bo prejšnji plačilni sporazum podaljšan. Na dnevnem redu so tudi sklepi glede priključitve ZDA in Kanade v evropski načrt za gospodarsko obnovo in glede gospodarskega sodelovanja atlantskih držav. Dalje bodo verjetno razpravljali tudi o odnosih med OECE in Evropskim svetom.

LONDON, 30. — Minister Bevin je bil danes popoldne ponovno sprejet v londonsko bolnišnico Manor House, kjer bo še enkrat operiran. Ves ta čas bo Bevina nadomestil državni minister Kenneth Younger.

Stavka tekstilnih delavcev v Belgiji

BRUSELJ, 30. — Ker so delodajalci odklonili, da bi povišali mezde tekstilnim delavcem, je danes zjutraj začelo stavkati 80.000 delavcev v dveh flamskih pokrajinah. Stavka poteka mirno. Kasneje se je stavka razširila še v bruseljski pokrajini. Pričakujejo, da bo jutri stavkovno gibanje zavzelo še večji obseg. Stavka se bo namreč razširila še na valonske pokrajine. Zahteve tekstilnih delavcev so: 1) minimalna mezda 200 italijanskih lir na uro za navadne delavce; 2) minimalna mezda 135 lir na uro za navadne delavke; 3) uvedba polurnega odmora na delu.

Jugoslovanska reprezentanca za Rio sestavljena

BEOGRAD, 30. — Jugoslovanska nogometna zveza je objavila imena 19 jugoslovanskih nogometašev, ki bodo odpotovali v Rio de Janeiro, kjer bodo zastopali Jugoslavijo na svetovnem nogometnem prvenstvu. Člani jugoslovanske reprezentance so sledeči: Markušic, Beara, Horvat, Čolić, Broketa, Stanković, Čajkovski I, Djajić, Palfi, Ivanović, Ognjanov, Mitić, Tomašević, Firm, Bobek, Čajkovski II, Vukas, Atanacković in Mihajlović. Kot pripravo za svetovno prvenstvo bo jugoslovanska državna reprezentanca igrala v Bernu s švicarsko reprezentanco. Tekma bo 25. junija, 29. junija bo Jugoslavija igrala z Mehiko, 1. julija pa z Brazilijo.

Korupcija in škandali v vrstah demokristjanskih ministrov v Italiji

RIM, 29. — Italijansko politično življenje je te dni pod vtisom dveh velikih škandalov, ki zgovorno dokazujejo, kaj je krščanska demokracija napravila iz demokratičnega in parlamentarnega sistema v Italiji.

Italijanski tisk je nedavno objavil obtožbe demokrščanskega poslanca in predsednika Zveze bojevnikov in vojnih povratnikov Hektorja Viole. Viola je namreč javno obtožil demokristjane, JosipaOgnija, ministra za trgovino in industrijo, Josipa Spatara, ministra za pošte in telefon, upravnega predsednika RAI (italijanske radijske družbe) in demokristjanskega poslanca Pavla Bonomija, da so se okoristili pri izpolnjevanju svoje dolžnosti ter da so izvršili še druge nerednosti.

Vse obtožbe proti trem imenovanim je Viola podprl z dokumenti in s pričami. Od obtožencev se je zganil le Bonomi, ki je vložil tožbo proti poslancu Violi zaradi obrekovanja. Ministra Togni in Spataro pa sta se poglobila v najglobljo molk.

Obtožbe so imele velik odmev v javnosti in tudi v parlamentu so se dvignili glasovi, kaj je z zadevo, saj so obtoženi osebnosti, ki imajo opravka z državno imovino, poleg tega pa so tudi člani parlamenta. Dvignili so se najprvo liberalni poslanci, katere je podprla levica, vprašali za zakonski načrt o parlamentarni preiskavi. Vladna večina je takoj razvila ves svoj aparat, da bi zakrila skandal. Sam Viola je nato izjavil, da bo predložil še druge obtožbe, vendar pa je dodal, «nočemo napeljavati vode na mlin levice». Da bi se izognila kakršni koli parlamentarni preiskavi, je demokrščanska večina imenovala razsodišče-demokristjansko seveda, ki je dobilo nalog, naj stvar «preišče». S tem pa je demokristjanska vlada naletela na še večji odpor pri opoziciji, ki upravičeno hoče, da se stvar razčisti javno, v parlamentu in ne za demokristjanskimi kulisami, kakor da bi to bila navadna notranja zadeva stranke, kar tudi sedaj skuša to dokazati krščanska demokracija, češ da gre samo za člane demokrščanske stranke.

Ker se je najbrže demokristjanom zdela zadeva preveč nevarna, da bi o njej razpravljali v parlamentu, ali da bi vsaj prehiteli to razpravo, je razsodišče demokrščanske stranke že končalo s svojo «preiskavo in ugotovilo», da so Violove obtožbe «popolnoma neosnovane». Zato je predlagalo osrednjemu glavnemu odboru stranke, naj uvede proti poslancu Violi najstrožje sankcije. Osrednji glavni odbor stranke je nato s posebnim poročilom omenil, da so Violove obtožbe neosnovane in ga izključilo iz parlamentarne skupine demokristjanske stranke. Podprta s tako preiskavo sta, tudi ministra Togni in Spataro vložila tožbo proti Violi zaradi obrekovanja.

Seveda ima ta sklep razsodišča in glavnega vodstva demokrščanske stranke le notranji pomen za stranko, kajti nezaupanje, ki je v javnosti nastalo v demokristjanske vrste, se pač ne da izbrisati s poročilom stranke, ki ima danes v Italiji v rokah škarje in platno.

Vzporedno s tem škandalom so se pojavile obtožbe proti dr. Francu Evangelistu, tajniku Andreottija in enemu izmed voditeljev mladih demokristjanov Francu Evangelistiju, tajniku ja na kongresu mladinskih delegatov demokristjanske stranke obtožil demokristjan Maciocе, da je kot upravnik tajnih fondov na ministrstvu za notranje zadeve tako obogatel, da postaja že sumljivo. Na vsak način pa da ni mogel tako obogateti niti s prihranki svojih visokih prejemkov. Tudi v tem primeru je demokrščanska stranka vso zadevo kolikor mogoče zakrila. Kljub temu, da je Evangelisti državni funkcionar, so sklicali posebno razsodišče, demokrščansko seveda, ki je «preiskalo» vso zadevo.

No, demokristjanska stranka je šla še korak naprej. Njeno razsodišče je «ugotovilo» samo to, da je bila policija v tem primeru «nezakonito uporabljena» za navadne osebne zadeve vse drugo pa je bilo v «redu». Za vsak primer pa je bil Evangelisti odpuščen in je izginil z ozemlja italijanske republike, ter se je za nekaj časa pojavil v Trstu. Vrnil se je sicer v Rim, toda želi po izjavi razsodišča, ko je demokristjanska stranka rešila zadevo v svojem krogu.

Kot kaže, je politično življenje v Italiji zaplavalo v ne preveč čiste vode škandala in korupcije, kjer se tako imenovana večinska stranka poslužuje vseh sredstev za dosego svojega cilja. Predsedstvo zbornice pa je tudi že sporočilo, da ne bo ničesar podvzelo v primerih, kakor je škandal Viole.

De Gasperi se je tudi oglasil in je pred vlado branil Spatara. Zanimiva pa je De Gasperijeva trditev, da v nobenem primeru ne bi dogodki prizadeli Spatara kot ministra, čeprav bi se izkazalo, da so obtožbe resnične, kajti po De Gasperijevih izjavah se te nanašajo na dogodke, ki so se zgodili, preden je bil Spataro minister. Poročilo je vlada soglasno odobrila. Tako torej misli De Gasperijeva vlada. Viola je medtem izjavil, da bo v zbornici v sredo ali četrtek, ko bodo razpravljali o predlogu liberalcev, da bi ustanovili parlamentarno preiskovalno komisijo, ki bi proučila Violove obtožbe, povedal to, kar iz previdnosti ni povedal razsodišču in vodstvu demokristjanske skupine v parlamentu. Omenil je, da bo govoril o dejstvih in predložil dokaze, tako da ne bo mogoče dvomiti o resničnosti njegovih obtožb.

Poslaništvo FLRJ v Tirani prenehalo poslovati

Odpravnik poslov je z uslužbenci zapustil Tirano zaradi diskriminacijskega postopanja albanskih oblasti

BEOGRAD, 30. — Agencija Tanjug poroča, da se je danes umil iz Tirane v Beograd jugoslovanski odpravnik poslov skupaj z uslužbenci jugoslovanskega predstavništva v Albaniji. Jugoslovansko predstavništvo v Tirani je začasno opustilo dejavnost zaradi neznosnega režima in številnih diskriminacijskih dejanj, ki so jih zagrešile albanske oblasti.

Jugoslovansko ministrstvo za zunanje zadeve je obvestilo albansko poslaništvo v Beogradu o tem sklepu in je hkrati opozorilo albansko vlado, da bo jugoslovansko poslaništvo v Tirani ponovno odprto šele tedaj, ko bo albanska vlada nudila zadostna jamstva za svoje spremenjeno stališče do jugoslovanskega diplomatskega predstavništva v Tirani.

Jugoslovanski poslanik pri predsedniku izraelske vlade

JERUZALEM, 30. — Predsednik izraelske vlade je danes sprejel jugoslovanskega poslanika Nikola Milićevića. Ta dogodek je bo posebej važen, ker se je prvič zgodilo, da je tuj diplomat uradno obiskal predsednika izraelske vlade v Jeruzalemu. S tem je Jugoslavija potrdila, da priznava Jeruzalem kot prestolnico izraelske države.

Jugoslovanski protest v Pragi

PRAGA, 30. — Jugoslovansko poslaništvo v Pragi je danes izročilo češkoslovaškemu ministrstvu za zunanje zadeve noto, v kateri protestira, ker imajo češkoslovaške oblasti že šest mesecev zaprtega jugoslovanskega državljana Zvonimira Tomića, ne da bi imele tehtne vzroke za tako postopanje. Jugoslovansko poslaništvo zahteva informacije o aretaciji in o zdravstvenem stanju prizadetega. Prav tako zahteva poslaništvo, da bi lahko stopilo v stike s Tomićem in da bi slednjega tudi spustili na svobodo.

Nota opozarja, da gre v tem primeru le za načrtno preganjanje jugoslovanskih državljanov in funkcionarjev jugoslovanskih zastopstev.

Jugoslovanska nota poudarja še, da je jugoslovanska vlada v resnih skrbeh zaradi usode Tomića, delegata jugoslovanskega trgovinskega predstavništva. Ta strah je še bolj upravičen, odkar sta Dimitrijević in Pleše podlegla poškodbam, ki sta jih dobila med mučenjem v zaporih.

NA MALAJSKEM POLOTOKU se širi osvobodilno gibanje

CAMBERRA, 30. — Predsednik vlade Robert Gordon Menzies je v parlamentu poročal o razgovorih z britanskim komisarjem za južnovzhodno Azijo Malcolmom Mac Donaldom. Menzies je dobesedno izjavil, da je položaj na Malajskem polotoku danes resen in da se je poslabšal predvsem v zadnjih mesecih. Omenil je, da se je pod vplivom zmag ljudske vojske na Kitajskem začelo širiti narodno-osvobodilno gibanje na Malajskem polotoku. Menzies je poudaril, da je treba takoj izvajati sklepe, ki so jih sprejeli na konferenci v Colombu in Sidneyu. Na Menziesovo vlado, ki je predložila zakon o prepovedi komunistične dejavnosti v Avstraliji, so nekateri angleški krogi pritiskali, da bi jim nudila vojaštvo za dušitev narodno-osvobodilnega gibanja na Malajskem polotoku.

Boji ob izlivu Biserne reke

HONG KONG, 30. — Spet so zaživeli boji za posest otokov, ki nadzorujejo izliv Biserne reke. Iz Hong Konga različno vidijo topovsko streljanje na otoku Lintin, kamor so se umaknile nacionalistične čete, potem ko so zapustile nekatere otoke.

VARSAVA, 30. — Predsednik poljske republike je danes odpoklical poljskega poslanika v Beogradu Jana Karolina.

Jose del Bario: ODPRTO PISMO POLITBIROJU CK KOMPARTIJE ŠPANIJE **6.**

Odgovorni ste, da je protifašizem v Španiji obglavljen

Iz tega je videti tudi vzrok, da mučenje grških patriotov v Atenah Moskve ni prav nič ganilo. Stalin je bil prisiljen molčati. Churchill se je vzpel na isto tribuno, s katere je trdil, da se ne vojskuje zato, da bi uničil angleški imperij, in s te tribune je začrtal linijo, ki se naj je drže «dobri» komunisti vsega sveta (prave komuniste, ki se bore v Grčiji, je imenoval «trockistične bandite»), hoteč preprečiti, da se ti «dobri» komunisti ne bi izgubili na poti solidarnosti z grškimi «puntarji», kar bi moglo «oslabiti» protihitlerjevsko koalicijo.

Vam, šefom španskih «komunistov», se kljub vašemu navdušenju za angloameriško politiko «nacionalne združitve» ni posrečilo skleniti pakta ne z dvema vejama monarhofašistov, ne s Hilom Roblesom in CDA (Narodno-katoliška stranka), ne s fašističnimi generali Francove vojske, ne z drugimi, ker vse te stranke žive v razmerah, ki se razlikujejo od grških, ker imajo vse te stranke popolnoma različne karakteristike.

Zaradi vsega tega do pakta ni prišlo. Tega neuspeha niste zakrivili vi. Storili ste vse, kar je bilo v vaših močeh, in celo mnogo več, samo da bi prišlo do pakta. Vsekakor pa je zanesla vaša politika med antifašiste v domovini in izven nje zmedo in razkol, boje in cepitev, in sicer tako zelo, da ste oslabili španski protifašizem pred njegovim stoletnim sovražnikom. Nudili ste orožje in odprli pot vsem Prietovim kapitulantskim operacijam. Odgovorni ste za to, da je protifašizem v Španiji obglavljen, in za okoliščine, ki so mu onemogočile strmoglaviti fašizem v Španiji v dragocenem trenutku, ko je bila Francija osvobojena. Ta cilj bi bilo mogoče doseči, da ni Politbiro CK KP Španije dopustil popolne kapitulacije španske protifašistične koalicije v Ameriki in da ni tako dejansko likvidiral republikanske vlade.

Posledica tega je bila, da so bili španski člani odpora v Franciji in borci v Španiji v trenutku osvoboditve Francije brez pravega vodstva, ki bi bilo zares ljudsko in bojevito, ki bi jih lahko v enotnih in razširjenih vrstah privedlo do zmage. Vaša politika je potisnila na navadno obmejno ravsanje tisto, kar naj bi se spremenilo v odločilno bitko. Špansko vlado ste hoteli zamenjati z nekakšno «Hunto supremo», vedeli pa ste, da je sploh ni.

Kaj je posledica tega? Franco je ostal na krmilu. Naposled, dosegli ste isti uspeh kakor grški Zaharijadesi. To je bilo neogibno.

Zato skušajo grški Zaharijadesi in španski Urjbesi odvrniti od sebe vso odgovornost s tem, da obtožujejo «titoizem». Za Grke so si izmislili grdo laž: «nož v hrbet na Vicijo». Za Spance so skušali najti druge «nože v hrbet». To nam dokazuje članek, ki ga je napisal Santiago Carillo z naslovom: «V luči bukareškega poročila» («Nuestra bandera», 28. julija 1949). V tem članku, kjer se naslanja na resolucije Kominforma proti Jugoslaviji, skuša pred španskimi komunisti (člani francoskega odporniškega gibanja, katerih program je ljudska republika, ne pa «Hunta suprema») opravičiti dokončni poraz svoje politike «nacionalne združitve» s fašisti. Na vse kriplje išče jih med ljudmi, ki so skušali «zaman) dobesedno uporabiti v Franciji moskovski manifest, ki ga je Politbiro KP Španije prevzel naše.

Carillo je prekosil rekord vsega pretiranega cinizma in ostudne hipokrizije. Carillo napada Manzona in Trilla, ki jima lahko edino očitano prav to, da sta bila ali da sta hotela postati najvestnejša tolmača orientacij in ukazov, ki sta jih dobivala od Politbiroja in samega Carilla kot člana Politbiroja. Iz teh vaših ukazov sta seveda — med vami pa nedvomno ni nikogar, ki bi bil «titoističnega» kova — Manzol in Trilla hotela storiti isto, kar je hotel storiti Carillo že decembra 1944, kakor lahko ugotovimo iz besedila konference, ki jo je imel le-ta takrat v Perpignanu.

Po osvoboditvi Francije in pred stvarnostjo, ki je ni bilo mogoče kamuflirati, se je pokazala vsa nesmiselnost kapitulantske politike. Neposredna povezanost s komunisti in protifašisti iz francoskega odporniškega gibanja, ki so se prosto izražali pred Politbirojem (kakor se je slišal tudi glas notranjega odpora), vse to vam je preprečilo celo prikriti katastrofalne posledice vaše politike «nacionalne združitve».

Dokazano je, da tudi tisti, ki so kot Spanci in komunisti sodelovali v francoskem odporniškem gibanju v boju proti okupatorju, mislijo povsem drugače o nacionalni združitvi kakor Politbiro. Le-ti pojmujejo narodno združitev kot enotnost med republikanci in protifašisti sprogramom: boj za republiko. Kljub vsemu ste hoteli proti volji republikanskih in komunističnih množic Španije nadaljevati svojo sedanjo politiko. V ta namen ste organizirali v novembru 1944 v Toulousu konferenco «Nacionalne unije».

Santiago Carillo je organizator konference in avtor «poslanice», ki jo je «Hunta suprema» baje poslala iz Madrida. Ni se še poslegel odmev vaših glasov, vaših govorov, v katerih ste trdili, da bo «Hunta suprema» takoj osvobodila Španijo («Francu je ostalo samo še nekaj ur življenja», je trdil Santiago Carillo na konferenci v Pertignanu, ko je do neba poveličeval toulousko konferenco v novembru 1944), in že ste bili primorani razpustiti svojo «Hunto» in znova vključiti v vaš partijski program boj za republiko (januarja 1945). Od vaše politike «nacionalne združitve» je ostal kup simboličnih dekoracij, vsakršnih metel, ki jih je nervozna Carillova misel skovala na hitro roko in jih priložila «poslanici», ki jo je «Hunta suprema» baje poslala iz Madrida.

Španski protifašisti še vedno niso preboleli katastrofalnih posledic te vaše politike. Franco je še vedno na krm

TRŽAŠKI DNEVNIK

Prva seja „spomladanskega" zasedanja trž. obč. sveta v znaku obnovljene šovinistične gonje proti ljudski oblasti v Istrskem okrožju

Fašistični zločinec javno žuga tovarišu dr. Jožetu Deklevi, zastopniku Ljudske fronte «Prišel bo dan, ko ti bom živemu izruval srce»

Navzoči občinski stražniki niso niti s kretnjo niti z besedo poskušali razpršiti skupine fašističnih ustrahovalcev, katerim je načeloval obsojeni fašistični zločinec Almerigogna

Včerajšnja prva seja (tako imenovanega) spomladanskega zasedanja tržaškega občinskega sveta se ni začela samo z obnovljeno gonjo proti ljudski oblasti v Istrskem okrožju, temveč tudi v znaku javnega žuganja in ustrahovanja skupine starih fašističnih zločincev pred samo mestno palačo ob prisotnosti več občinskih stražarjev.

Ko je tov. dr. Josip Dekleva sinoči po končani seji okrog 21.15 uri v družbi ostalih občinskih svetnikov prišel iz občinske palače, ga je pri izhodu čakala skupina fašističnih zločincev, ki jim je načeloval znani fašistični zločinec ALMERIGOGNA, ki ga je pred nekaj leti koprsko ljudsko sodišče zaradi njegovih zločinov, ki jih je počenjal z našim ljudstvom, obsodilo na več let zapora. Almerigogna je obsul s fašističnimi psovkami tov. Deklevo, pomagale pa so mu pri psovanju zlasti nekatere vnete fašistke iz omenjene skupine. Fašistični zločinec je pretil s pestjo in kričal:

«Prišel bo dan, ko ti bom živemu izruval srce!».

Navzoči trije ali štirje občinski stražniki se takorekoč za to javno žuganje fašističnega zločinca niso niti zmenili. Niti s kretnjo, niti z besedo niso poskušali, da bi skupino fašističnih zločincev razpršili.

Ta najnovejši javni nastop starih zakrknjenih fašističnih zločincev je samo posledica šovinistične in fašistične gonje, proti ljudski oblasti v Istrskem okrožju ki jo vodi, «giunta municipale» na čelu s županom Bartolijem in ves klerofašistični in kominformistični tisk. Zato je tudi razumljivo, zakaj občinski stražniki proti fašistom niso hoteli postopati.

Zahtevamo, da oblasti podvzamejo najstrožje mere proti javnim nastopom fašističnih zločincev zlasti, ko gre v opisanem primeru, za protifašističnega prvoborca, ki je bil obsojen od fašističnega tribunala na četrtstoletje ječe ter dober del svojega življenja preživel v zaporih in internacijah fašističnega razbojniškega režima.

***

Prva točka dnevnega reda včerajšnje seje je bila: «ŠTO — položaj v coni B». Po številnih interpelacijah svetovalcev o raznih vprašanjih po večini krajevnega značaja, na katere je odgovarjal župan Bartoli, je občinski svet prešel na dnevni red.

Prvi je seveda prevzel besedo sam župan, ki je rekel med drugim, da «ni dovolj samo razpravljati» o Istrskem okrožju in «težkem položaju» v njem temveč tudi «priti do sklepov, t. j. izglasovati resolucijo, ki jo je v imenu «Giunte municipale» prebral. Predlog giuntine resolucije se sklicuje na podobno znamenito resolucijo, ki so jo po štirinevnem sejanju sprejeli 24. februarja t. l. in jo poslali na OZN, in na «solidarnost», ki so jo izrazili v Bruxellesu predstavniki žoltih delodajalskih sindikatov. Predlog resolucije govori o «tragičnem položaju istrskega ljudstva», o «protidemokratičnih volitvah» 16. aprila letos, protestira proti «trpinčenju», proti ukinitvi carinske meje z Jugoslavijo, proti nekakšnim «deportacijam mladine» itd. Dalje zahteva resolucija, naj italijanska vlada intervenira pri OZN in končno zahteva, da je treba «nujno in neodložno zamenjati sedanjo zaupno upravo». Končno pravi predlog resolucije, da je vse to «neobhoden pogoj» za «obdržanje sedanjih diplomatskih odnosov» in «vzpostavo kakršnega koli odnosa z Jugoslavijo».

Župan Bartoli je pojasnil, da je tudi on prejel opomin predsedstva cone da občinski svet krši zakon o občinah iz leta 1915, ker razpravlja o vprašanjih, ki ne spadajo v njegovo kompetenco. «Toda, je dejal Bartoli, ker nimamo parlamenta, moramo pač o takšnih važnih stvareh razpravljati v občinskem svetu».

Se pred svojo resolucijo pa je župan prebral kominformistično resolucijo, ki govori prav tako o «terorju», «raznarodovanju» in zahteva imenovanje guvernerja ker je prvi pogoj za boljšo rešitev t. j. priključitev k klerofašistični Italiji.

K obravnavi resolucije se je že ta večer priglasilo šest govornikov, čeprav so do zaključka seje prišli le štirje na vrsto. Med prvimi demokristjan dr HARABAGLIA, ki je pogrel vse ono, kar imamo priliko vsak dan prebirati v tukajšnjem šovinističnem in kominformističnem časopisju o grozotah in strahotah v Istrskem okrožju.

Naslednji govornik, dr STOCCA (Tržaški blok), pa je poudaril, da je prišlo do tako napetega stanja med obema conama v glavnem po krivdi angloameriške vojaške uprave, ki upravlja cono A na način, kakor da bi šlo za eno izmed italijanskih pokrajin. To dela že dve leti, izogibajoč se vsakršnemu sodelovanju z drugo cono celo na gospodarskem polju. Dr. STOCCA je nadaljeval govoril o pomenu Trsta zaradi njegovega položaja, na čemer so z gospodarskega stališča poleg Jugoslavije in Italije zainteresirane tudi ostale srednjeevropske države. Ob zaključku se je izrekel za spoštovanje mirovne pogodbe.

Kominformist POGASSI pa se je lotil zadeve na povsem drugačen način. Začel je s «terorjem» v coni B, zatem pa nadaljeval s citati iz vseh mogočih listov, da bi dokazal sodelovanje jugoslovanske vlade z zapadnjaki. Da bi podprl svoje trditve, je naveden kup paktov in načrtov, med temi tudi sredozemski pakt, v katerega naj bi bila baje vključena tudi Jugoslavija in o katerem doslej še nihče ni ničesar slišal. Toda videc Pogassi je prišel še do vse drugačnih zaključkov: po zadnjem Sforzovem govoru je njemu čisto jasno, da bo tu prišlo zopet do «baratto infame» po predhodnem sporazumu Tito-Sforza-De Gasperi, na podlagi katerega bo Trst razdeljen med Italijo in Jugoslavijo. Seveda se je tudi včeraj zavzel za guvernerja v smislu resolucije, ki so jo kominformisti že pri enem prejšnjih zasedanj predložili mestnemu svetu.

Takoj zatem se je oglasil miljenec šovinistične publike, ki je tudi sinoči napolnila galerijo, kakor vedno, ko gre za delikatna vprašanja, zadevajoča tukajšnje Slovence, odnosno jugoslovansko državo. Sklicani prenapeteži imajo seveda namen podpreti s kričanjem in ploskanjem svoje zastopnike, česar so se v obilni meri poslužili tudi tokrat, čeprav je župan Bartoli svetohlinsko opozarjal, da bo dal izprazniti dvorano. Nastopil je torej svetovalec Italijanskega bloka Monciatti in zapel visoko pesem o italijanstvu in madrepatriji. Odveč bi bilo navajati vse njegove nedosledne in demagoške trditve, ki nimajo z objektivnostjo nič skupnega, marveč le namen navdušiti enostransko vzgojeno občinstvo, zraslo iz fašističnega naraščaja. In to se mu je brez težave posrečilo. Mimo tega pa je poskrbel za zabavne intermezze v spopadu s kominformisti. Kakor vedno, so si tudi včeraj drug drugemu očitali fašistične srajce in kakor vedno se je tudi včeraj izkazalo ob zaključku kričave diskusije, **da so bili tako eni kot drugi vneti privrženci snoparske ideologije.** Toda to je postalo v tržaškem občinskem svetu nekaj že tako naravnega, da bodo pričeli kmalu postrani gledati one, ki se ne morejo pohvaliti s fašistično preteklostjo.

Rusijo je imenoval Monciatti italijansko smrtno sovražnico, sovražnika št. 1 pa mu predstavlja Tito. Svetovalec Monciatti bi se lahko izrazil tudi brez zavijanja in lepih frazarjenj: on sovraži vse, kar je slovenskega in slovanskega, nemara sploh vse, kar ni italijansko, ker je bil pač deležen fašistične vzgoje.

In ob zaključku je povedal še nekaj zanimivosti: z Jugoslavijo bi se on pogajal le upoštevajoč rapalsko rešitev, kvečjemu še Wilsonovo črto. Toda kljub naivni zahtevi do pogajanj ne bo moglo priti, ker je odločno odklonil vsak kompromis s Titom, se pravi z Jugoslavijo. S kom bi se torej mož rad pogajal, res ni mogoče ugotoviti, — pa tudi ni važno, ker njega gotovo nihče ne bo za to vprašal.

Take in podobne nedoslednosti smo morali poslušati, dokler župan ni zaključil seje in napovedal prihodnjo za petek ob 17.30.

«Uspelo» zborovanje kominformističnih sindikalistov

V ponedeljek zvečer je bilo na trgu Valmaura pri Sv. Ani zborovanje, ki so ga sklicali voditelji Enotnih sindikatov. Kominformistični «sindikalisti» so si zamislili, da bi bilo to zborovanje nekak nadomestek za ono zborovanje, na trgu Unità, ki ga odgovorne oblasti niso dovolile. Pričakovati je torej bilo, da se bo spričo «ogorčenja», ki vlada med tržaškim delavstvom zaradi «terorja» v «coni B», udeležilo tega zborovanja najmanj 10 ali pa recimo vsaj 5 tisoč delavcev; a kako žalosten je bil pogled na trg, na katerem je postajalo le nekaj najzvestejših kominformistov, ki so se trudili, da bi kazali čim bolj zadovoljno lice glede na «veliko» udeležbo tržaškega delavstva. Kominformisti bodo hoteli ta svoj poraz opravičiti s tem, da govornikom ni bilo dovoljeno govoriti o položaju v «coni B», a če bi delavstvo res verjelo vsemu, kar mu hočejo natvesti kominformisti, potem bi se zborovanja udeležilo že zaradi tega, da bi dokazalo svojo «solidarnost».

Kominformisti naj bodo le zadovoljni, da niso dobili trga Unità. Kakšna bi bila šele tam polomijada, če bi se po tolikem kričanju predstavili s tako «ogromno» množico tržaškega delavstva.

Ker jim zborovanje ni uspelo, kot so morda pričakovali, javljajo danes v svojem glasilu, da je bila to samo okrajno zborovanje in da bodo druga še sledila; no, če bodo tako «dobro» uspela kot to, potem si kominformisti lahko res čestitajo.

Vrsta nesreč pri delu

Vrsta nesreč tržaških delavcev je včeraj ob 9 dopoldne otvoril 28-letni Arrigo Braida, ki dela v eni izmed tukajšnjih tovarn. Med delom mu je po nesreči roka zašla pod neki stiskalni stroj, ki mu je zmečkal sredinec in prstanec desne roke, zaradi česar se bo moral zdraviti približno 12 dni. Dve uri za njim je bil sprejet na III. kirurški oddelek tukajšnje glavne bolnišnice 41-letni zidar Pertot Franc s Kontovela 16 Njemu se je pripetila nesreča v bližini inštituta za vojne sirote na Martovem polju, kjer je skušal prestaviti prikolico nekega kamiona, ki se je nenadoma pričela premikati ter ga povozila. Pri tem je dobil poškodbe po levem kolku ter po obeh nogah in se bo moral zdraviti od 5 do 20 dni.

Ob 12.40 je prišel po zdravniško pomoč v ambulanco glavne bolnišnice 18-letni Simonelli Viktor z Gretskega klanca 5, ki se bo moral zaradi opeklin po desni roki zdraviti okrog 7 dni. Opekel se je s kavstično kislino v drogeriji Ferrazzutti, kjer je uslužben. Pozno popoldne, točno ob 18.25, je bil na vrsti 41-letni šofer Abram Emil z Drevoreda XX. septembra 86. Ponesrečil se je v delavnici Struggia v Ul. Torricelli 14, kjer mu je električna žaga skoraj odrezala prstanec leve roke. Na srečo bo Abram v 7 dneh zopet zdrav. Zadnji, ki je iskal zdravniško pomoč v bolnišnici, pa je bil 20-letni delavec Schiffini Olivio

POČITNIŠKE KOLONIJE

POZIV STARŠEM

Odbor za počitniške kolonije poziva starše otrok, ki so že bili vpisani za kolonije v Sloveniji, da pripeljejo otroke na zdravniški pregled. Na pregled pridejo lahko otroci iz vseh mestnih sektorjev.

Pregledi bodo dnevno od 9 do 12 in od 17 do 18 ure v Ul. R. Manna 29. Starši naj prinesejo s seboj rojstne liste otrok.

PRED VPISOVANJEM V SREDNJE ŠOLE

V katero šolo naj vpišem svojega otroka

Prav v teh dneh, ko se vrši vpisovanje v gimnazijo, stoje slovenski starši ponovno pred vprašanjem, kam vpisati svojega otroka, ki je dovršil četrti, ali peti razred osnovne šole. Odločitev je seveda težka, saj odvisi od tega koraka vsa nadaljnja otrokova življenjska pot. Večkrat se starši niti ne zavedajo važnosti tega koraka ter vpišejo svojega otroka pač v tisto šolo, ki jo bo lahko v najkrajšem času dovršil ter postal tako najprej sposoben služiti si sam kruh. Pri takem gospodarskem položaju, kot ga imamo sedaj na Tržaškem ozemlju, je tako gledanje staršev kaj razumljivo, saj je mnogokrat njihova glavna skrb, kako preskrbeti svoje otroke ter jim zagotoviti čim prej zaposlitev.

Vendar bi morali slovenski starši pri tem vprašanju pomisliti tudi na to, da odločajo o usodi svojega otroka, ki bi lahko z višjo šolsko izobrazbo dosegel boljši položaj ter bi lahko tako svojemu narodu mnogo bolj koristil.

Slovenski starši ne smejo pozabiti tudi na to, da je bila in je še tudi danes tendenca italijanskih reakcionarnih krogov na pretkan način odvrniti naše otroke od posečanja srednjih in višjih, šol, da bi tako zmanjšali število slovenske inteligence, kar je bil tudi glavni cilj fašističnega režima. Prav zaradi načrtnega uničevanja slovenskega šolstva se je danes število slovenske inteligence na Tržaškem ozemlju tako strahotno skrčilo. To občutno pomanjkanje slovenske inteligence, ki se odraža v vseh panogah javnega življenja, smo dolžni popraviti z vpisovanjem naše mladine v srednje šole; tu mislimo predvsem gimnazijo, ker ima le dijak, ki je dokončal gimnazijo možnost nadaljevati budije na univerzi. Vse ostale srednje šole mu te možnosti ne nudijo. V strokovni šoli, si pridobi učenec sicer res neko zaključno znanje, ki si ga pa ne more izpopolniti prav zaradi tega, ker so mu vrata iz te šole na univerzo zaprta.

Starši se pri izbiri šole torej ne smejo ozirati samo na svoje tesne ekonomske prilike, temveč morajo jemati v obzir otrokove sposobnosti, njegova nagnjenja in veselje, ki ga čuti do tega ali onega poklica. Naj starši pomislijo samo na to, kolikokrat so krivi otrokove nesreče, ker so mu zastavili oviro na njegovi razvojni poti.

Slovenski starši naj pravočasno vse to pomislijo ter storijo svojo dolžnost do otrok in do naroda s tem, da vpišejo svoje otroke v gimnazijo.

Še ena slika s prireditve prosvetnega društva Lonjer - Katinara

IGRALCI, KI SO NASTOPILI V HUDALESOVI ENODEJANKI «VRNITEV».

PRIPRAVIMO NARODNE NOŠE ZA

DAN SLOVENSKE KULTURE

ki bo 11. junija v Trstu

Naša slovenska narodna noša je naše etnično in kulturno bogastvo. Ohraniti to bogastvo je naša dolžnost. Vedno naj ostane pristna za vse prilike, posebno za naše slavnostne dneve kot bo 11. junija Dan slovenske kulture, čigar zaključna točka bo revija slovenskih narodnih noš. Za to revijo pozivamo vse zavedne Slovence in Slovenke Trsta ter okolice, ki imajo sami narodne noše ali si jih lahko izposodijo, da jih že sedaj pripravijo in se 11. junija udeležijo nedeljske slavnosti v narodnih nošah. Na ta način bomo tudi najlepše počastili obisk naših bratov iz različnih krajev slovenske zemlje.

KOLEDAR

Gledališče - Kino - Radio

SREDA 31. maja
Angela, Bojslav
Sonce vzide ob 4.19, zatone ob 19.46. Dolžina dneva 15.27. Luna vzide ob 20.25, zatone ob 3.29.
Jutri četrtek 1. junija
Juvencij, Radovan

SINDIKALNE VESTI

Akcijski odbor za obnovo razrednih sindikatov STO-ja bo imel v soboto 3. junija ob 19.30 plenarno sejo s sledečim dnevnim redom: 1. Sindikalni pregled. 2. Organizacijsko poročilo: pristopne izjave in izkaznice. 3. Obnovljeni sindikati — izkaznice in članarina.

Vsak član akcijskega odbora bo prejel pismeno vabilo.

Člani tajništva Odbora za obnovo razrednih sindikatov bodo imeli v soboto 3. junija ob 18.30 sejo, to je eno uro pred sejo Akcijskega odbora.

URADNE OBJAVE

ODSLEJ BO DAJAL DOVOLJENJA ZA JAVNA ZBOROVANJA CONSKI PREDSEDNIK

TRST, 30. (PIO - AIS) — Zavezniška vojaška uprava je že objavila, da je njena politika, da postopoma prenese odgovornost na raznih področjih na krajevne oblasti. V skladu s to politiko je sklenila pooblastiti conskega predsednika, da izdaja ali odreka dovoljenja za javna zborovanja in povorke ter da odobri ali prepove vsebino lepakov, ki bodo nabiti na javnih prostorih.

Zavezniška vojaška uprava pa si bo pridržala pravico dovoljevati ali prepovedovati manifestacije, pri katerih bi aktivno sodelovale osebe izven anglo-ameriškega področja.

Če se zdi conskemu predsedniku primerno, lahko pooblasti predsednike občin za dajanje dovoljenj za zborovanja, povorke, demonstracije itd. v svojih občinah.

Te nove odločbe bodo veljale od 11. junija 1950 in vse prošnje za manifestacije ali za lepljenje lepakov na dan 11. junija ali po tem datumu bo treba vlagati po določilih in predpisih, ki jih bo pravočasno objavil conski predsednik.

PROSVETNA DRUŠTVA

PD «Slavko Skamperle», Sv. Ivan, vabi odbornike na sejo, ki bo danes 31. t. m. ob 20.30, ker je ponedeljkova zaradi praznika odpadla. Pridite vsi, ker je seja važna!

VABILO

na redni občni zbor Podpornega društva „Dijaška matica"

Osrednji odbor Podpornega društva «Dijaška matica» v Trstu sklicuje redni občni zbor svojih članov, ki bo v nedeljo 4. junija ob 9 uri v Slovenskem dijaškem domu, Ulica Buonarroti št. 31, s sledečim dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora;
2. Tajniško poročilo;
3. Blagajniško poročilo;
4. Poročilo nadzornega odbora;
5. Volitve;
6. Razno.

ODBOR

OBČNI [illegible]POR

Kmetijsk[illegible] v Trstu v d[illegible]jič»

Upra[illegible] nabavne zadr[illegible] Trstu, s sedežem v Ul. U. Foscolo št. 1, sporoča, da bo dne 3. junija 1950 ob 18 občni zbor v dvorani krožka «Kraljič», Dom pristaniških delavcev (s tem popravljamo prejšnje obvestil[illegible] naslednjim dnevnim red[illegible]

1. Izvolitev predsed[illegible] in dveh skrutinatorjev.
2. Sprememba pravil.
3. Poročila upravnega in nadzornega odbora ter obravnava o poročilih.
4. Odobritev bilance.
5. Izvolitev novega upravnega odbora.
6. Razno.

Če ne bi bilo ob prvem sklicanju zadostnega števila članov in bi s tem občni zbor ne bil sklepčen, bo občni [illegible]or na istem kraju v drugem sklicanju 4. junija ob 9, ki bo v smislu pravil sklepčen ne glede na število prisotnih članov.

IZPITI na slovenskih višjih srednjih šolah

Na slovenski trgovski akademiji, učiteljišču in na višji realni gimnaziji s klasičnima vzporednicama bodo privatni izpiti v drugi polovici junija, zrelostni izpiti pa od tretjega julija dalje. Prošnje za vse vrste izpitov za poletni in jesenski rok morajo vložiti privatisti pri ravnateljstvu šole najkasneje do 31. maja. Pojasnila o prilogah in taksah dobite v tajništvu šole.

IZPITI na nižji srednji šoli v Trstu

Na slovenski nižji srednji šoli v Trstu, Ul. della Scuola Nuova 14, bodo v juniju naslednji izpiti:

I. SPREJEMNI IZPIT. Začetek 16 junija. Vsak uče ec naj vloži do 31. maja pr. šnjo na kolkovanem papirju za 24 lir in ji priloži:

1. rojstni list anagrafičnega urada, kolkovan s 24 liramil;
2. potrdilo o ponovnem cepljenju;
4. potrdilo o plačanj taksi 150 lir.

V pisarni pa plača 100 lir za kolek na diplomi, papir in izpitne stroške.

II. NIŽJI TEČAJNI IZPIT: začetek 21. junija. Prošnjo je treba vložiti do 5. junija. Taksa znaša 350 lir, izpitni stroški 200 lir.

III. PRIVATNI VSTOPNI IZPIT: v drugi polovici junija. Prošnjo je treba vložiti do 1. junija. Taksa znaša 300 lir.

Vse takse se plačajo na pošti na položnici za šolske takse c. c. 11-124.

RAVNATELJSTVO

NOČNA SLUŽBA LEKARN:

Davanzo, Ul. Berrini 4, tel. 94819; Millo, Ul. Buonarroti 11, tel. 90488; Minerva, Trg sv. Frančiška 1, tel. 6862; Mizzan, Trg Venezia 2, tel. 4905; Tamaro-Neri, Ul. Dante 7, tel. 7623; Harabaglia v Barkovljah in Nicoli v Škednju imata stalno nočno službo.

TRZASKA BORZA

Zlati šterling 6950-7000, papirnati šterling 1550-1570, dolar 627-631 dolar (telegrafski) 636-638, 100 francoskih frankov 174-178, 100 švicarskih frankov 147-148, avstrijski šiling 22,50-23,00, zlato 790-800.

Umetnostna razstava grafike Božidarja Jakca v galeriji Scorpione

Razstava grafike slovenskega umetnika Božidarja Jakca je odprta vsak dan od 9 do 13 in od 16 do 20 ure v galeriji «Scorpione» v Ul. S. Spiridione 12.

Letovanje dijakov nižjih srednjih šol

ZAM organizira za slovenske in italijanske dijake nižjih srednjih šol Trsta in okolice počitniške kolonije. Pridejo v poštev dijaki od 13 do 15 let.

Vpisovanje se vrši na sedežu mestnega odbora ZAM, Ulica Machiavelli 13 II., od četrtka 1. junija dalje, dnevno od 9 do 12 in od 15 do 18, in pri referentih za kolonije po terenih.

Vsak dijak mora pri vpisu položiti 500 lir ter oddati krstni list in potrdilo o istovetnosti (certificato di autenticità).

RADIO JUGOSL. CONE TRSTA

(Oddaja na srednjih valovih 212.4 m ali 1412 kc)

SREDA, 31. 5. 1950

6.15: Napoved časa, poročila, vremenska napoved in objava dnevnega sporeda; 6.30 - 8.00: Zabaven jutranji spored; 7.00 - 7.10: Napoved časa, poročila in radijski koledar.

12.00: Opoldanski koncert; 12.30: Napoved časa in poročila; 12.40: Klavir v ritmu; 13.00: Oddaja za ljudske odbore; 13.30: Glasbena medigra; 13.30: Igra orkester mariborske radijske postaje; 14.00: Zabaval vas bo Veseli kvintet; 14.30: Kulturni pregled; 14.40: Nekaj uvertur Richarda Wagnerja; 15.00: Napoved časa in poročila; 15.10 - 15.30: Koncert violistа Giusta Cappenija, pri klavirju Pavel Sivic.

18.00: Glasbena oddaja za piano: 18.20: Ljudska univerza; 18.40: Koncert pianista Marijana Lipovška; 19.00: Napoved časa in poročila; 19.15: Igra tamburaškega orkestra KUD-a «Fran Levstik» Vič p. v. Matka Sijakovića; 19.50: Jezikovni pogovori; 20.00: Poje ženski mladinski zbor II. gimnazije iz Kranja; 20.20: Francoske Bevk: Kaplan Martin Čedermac; 21.00: Slovenska orkestralna glasba; 21.30: Igra zabavni orkester Radia Ljubljana; 22.00: Prenos poročil Zvezne postaje Beograd; 22.15: Lahka orkestralna glasba; 22.30. Iz del Rista Savina; 23.30: Poročila.

KINO

Rossetti. 17.00: «Rdeča čarovnica», Gail Russell, John Wayne.
Excelsior. 16.30: «Miss Italija», Gina Lolobrigida.
Fenice. 16.30: «Francis, govorečа mula», Donald O'Connor.
Filodrammatico. 15.30: «Toto išče ženo».

Alabarda. 16.00: «Sveto onečaščenje», Antonio Vilar.
Garibaldi. 15.45: «Sin zločina», G. Brent.
Ideale. 16.00: «Moč usode» s pevko nistka L. Mancini, tenor G. Masini, bariton T. Gobbi.
Impero. 15.45: «Pot zvezda», L. Darnell, John Payne.
Italia. 15.30: «Mr. Belvedere gre v kolegij».
Viale. 16.00: «Pesek».
Vittorio Veneto. 16.00: «Margiela», Janne Crain.

Adua. 15.00: «Tatovi kolesa».
Armonia. 15.30: «Pirati Monterreya», M. Montez.
Azzurro. 16.00: «Ljubša mi je krava» Danny Kaye, V. Mayo.
Belvedere. 14.30: «Neučakana leta».
Sv. Vid. 18.30: «Ribič», Rossano Brazzi.
Lumiere. 16.30: «Nepoznana v San Marinu».
«Ob morju». 16.30: «Konstantin Zaslanov», sovjetski film iz partizanskega življenja.
Marconi. 16.30: «Intrige na Vzhodu».
Massimo. 16.00: «Cas se je ustavil», M. O' Sullivan.
Novo Cine. 16.00: «Skrivnost P 22».
Odeon. 16.00: «Pustolovščina v Villachiari» Stan Laurel in Oliver Hardy.
Radio. 16.00: «Verige», Amedeo Nazzari.
Savona. 14.30: «Zbogom, mister Crips», Greer Garson.
Venezia. «Carmen», V. Ramance.
Vittoria. «Dve copati in eno dekle».
Ljudski vrt na prostem. 20.45: «Okamenelі».

S farizejstvom kominformisti ne bodo uspeli med našim podeželskim ljudstvom

Pred dnevi je bil v Saležu množični sestanek OF. Na sestanku se je razpravljalo o aktualnih političnih vprašanjih, med drugim o tržaškem, in v tej zvezi o revizionističnem nacionalističnem stališču, ki ga zavzemajo kominformisti. Govornik Bole je dejal, da se ni čuditi, ako eksponenti De Gasperijeve vlade, med njimi grof Sforza, že spet izražajo v imperialističnem smislu ter začenjajo govoriti o 40 oboroženih divizijah in rožljati z orožjem, kot je nekoč delal Mussolini. Kominformistično stališče hrabri reakcijo tudi v drugih pogledih. Danes se tržaška reakcija čuti že zopet močna in skuša grobo hlastati po nacionalnih pravicah tržaških Slovencev, ter čedalje bolj pritiska na že itak neznosen položaj, prizadetega delavstva. Vidalievskim voditeljem je danes nadvse zavezništvo z Delavsko zbornico in delodajalci, da bi mogli vzajemno hujskati proti Jugoslaviji in ljudski oblasti.

Nato se je govorilo o nedvoumnem stališču Osvobodilne fronte in demokratičnega gibanja do tržaškega vprašanja in predvsem o konkretni in odsledni borbi, ki jo naše ljudstvo vodi iz dneva v dan proti vsem poskusom reakcije in proti kominformistični politiki.

Med prisotnimi se je razvila diskusija in mnogi izmed njih so se dotaknili važnejših vprašanj. Nekdo je dejal, da so se kominformisti popolnoma razkrinkali z izjavo Pajette, ki je dejal, da je z imenovanjem guvernerja edino možno priti do priključitve Tržaškega ozemlja k Italiji.. Po drugi strani pa da je zanimivo, kako se razpisujejo o obrambi slovenstva in Tržaškega ozemlja ljudje okrog «Demokracije», potem ko je znano, da so zagrizeni sovražniki slovansko - italijanskega bratstva, ki končno vendarle predstavlja progi za rešitev vprašanja Trsta in mirno sožitje italijanskega delovnega ljudstva z jugoslovanskimi narodi. Zanimivo je, da tudi ti ljudje kličejo guvernerja kakor kominformisti, kajpada ne zaradi očuvanja slovenstva, kakor govorijo, temveč zato, da bi iztrgali iz rok delovnega ljudstva jugoslovansko področje STO-ja ter da oi na tak način zadali smrten udarec ljudski oblasti. Zato so lahko prepričani, da njihove farizejske besede ne bodo našle ugodnih tal med našimi ljudmi.

S posebnim zanimanjem pa so razpravljale matere in žene in obsojale pritisk, ki ga izvaja okupacijska oblast in njej podrejeni organi na področju slovenskega šolstva. Dejale so, da se je temu pritisku pridružilo zahrbtno delovanje kominformistov, ki se posebno odraža v poslednjem času v odnosu do otroških kolonij. Kominformisti namreč pomagajo reakciji na oblasti, Legi nazionale in demokristjanom izvajati raznarodovalno in protiljudsko politiko. Obsodile so pisanje «Dela», v katerem kominformisti skušajo varati naše ljudi, ko pravijo, da je te kolonije organiziral Rdeči križ in naj slovenske matere pošljejo tja svoje otroke. Slovanske matere so sklenile, da bodo svoje otroke čuvale pred takšnimi poizkusi in jih bodo poslale tja, kjer jim bo zajamčena pravilna vzgoja.

Mladina pa je izrazila željo za skupen izlet, da bi se spoznala z delom in vzgojo svojih sobratov v domovini, ki gradijo socialistično bodočnost. Prepričani smo, da bo mladinska organizacija upoštevala željo mladine iz Saleža, ki so prav gotovo želje tudi ostale mladine tega okraja.

Sestanek je še posebej oživel, ko je prišlo do vprašanja praznika slovenske kulture 11. junija. Vsi prisotni so se izrazili, da bodo na ta dan še v večjem številu kakor prvega maja pohiteli na važno prireditev, pa čeravno bi jih imeli kominformisti vnovič slikati in prinašati v «Delu», «Unità» in «Lavoratore» kot «rinforzi dalla zona B», saj bodo na tak način zasleplјeni domačini toliko prej spoznali, kje je resnica in kje je laž.

Žepar v trgovini

Tudi 40-letna Pizzignac Ida je včeraj postala žrtev spretnega žeparja. Žeparska akcija se je dogodila v trgovini z manufakturnim blagom, ki je na vogalu ulic Oriani in Vasari. Med izbiranjem blaga, ji je namreč v njeno torbico sega roka neznanega dolgoprstneža ter ji izmaknila denarnico, v kateri je imela 6000 lir in osebne dokumente.

Obvestila Kmečke zveze

Otvoritev dvoletne kmetijske šole v Trstu

Predsednik KZ je v spremstvu strokovnega svetovalca obiskal nedavno g. prof. dr. Andri-ja, predstojnika urada za šolsko vzgojo pri ZVU. Namen obiska je bil izvedeti od g. predstojnika o ukrepih, ki so bili morebiti že podvzeti in onih, ki jih merodajne oblasti nameravajo ukreniti za otvoritev dvoletne kmetijske šole v Trstu, s slovenskim učnim jezikom, na podlagi zadevno predložene zahteve v prvi polovici aprila t. l. s strani naših kmetovalcev preko KZ.

Ob izmenjavi misli v tem pogledu je bilo ugotovljeno, da je otvoritev omenjene šole narekovana v prvi vrsti po potrebi izboljšanja gospodarskega in socialnega položaja tukajšnjega kmečkega življa, zlasti pa v korist domači kmečki mladini. Ta bo v stanju zajamčiti si in izboljšati svoj obstoj na domači, skopi grudi, edino na podlagi sodobne strokovne izobrazbe v naprednem kmetijstvu, ki mu bo omogočala, da se posveti bolj intenzivnim in donosnim panogam kot doslej. Samo na ta način bo mogel tukajšnji kmečki živelj priti do lažjega zaslužka na lastni zemlji.

Potrebno je poudariti, da pride ta kmetijska šola v Trstu v poštev za vso nad 15 let staro kmečko mladino slovenske narodnosti, ki prebiva na tukajšnjem ozemlju in si želi teoretične ter praktične izpopolnitve v kmetijskih panogah. Tako — srednjo — šolo ne morejo nikakor nadomestiti tako imenovane «nadaljevalne šole za poklicno pripravo v kmetijstvu». (scuole di avviamento professionale a tipo agrario). Do teh nadaljevalnih — kmetijskih šol imajo pravico, oziroma dolžnost obiska vsi šolobvezni otroci kmečkih staršev, ki so dovršili 5 razredov ljudske šole pred izpolnitvijo šolobvezne dobe, oziroma 14. leta, in si ne želijo priprave v kakem drugem poklicu. (Italijanski zakon od 22. 4. 1932 štev. 490)

KZ prizna rado volje, da zahteva rešitev otvoritve dvoletne kmetijske šole v Trstu — s primernim zemljiščem in z internatom — vsestransko in temeljito proučitev problema, ter znatna denarna sredstva. Uverjena pa je, da bodo merodajne oblasti, z dobro voljo in z vzgledom, ki ga na polju strokovne vzgoje kmečke mladine nudijo tudi druge neagrarne države, znale najti ugodno rešitev tudi za ta izredno važen socialni problem na našem ozemlju. Zaradi tega pričakuje KZ v imenu svojih članov in kmetovalcev vsega Tržaškega ozemlja, ki ga upravlja ZVU, da bo kmalu dobila zagotovilo o otvoritvi omenjene šole že s prihodnjim šolskim letom.

Če je človek vinjen

Ob 4. popoldne je bilo, ko je včeraj prišla v tržaško bolnišnico po prvo zdravniško pomoč 44-letna Susagni Josipina, ki je brez stalnega bivališča. Zaradi rane nad desnim očesom se bo morala zdraviti 7 dni, dobila pa jo je v neki gostilni v Ul. Vidali 3, kjer se je v vinjenosti prerekala s 55-letno Vicich Antonijo iz Ul. Scuole Nuove 1, katera jo je baje med prepirom sunila, tako da je izgubila ravnotežje ter z glavo udarila ob neko gostilniško mizo

Zaključek dramske sezone v gledališču „Verdi"

Tudi letošnja dramska sezona v tržaškem občinskem gledališču ni prinesla posebnih presenečenj. V razmeroma kratkem razdobju so se sicer zvrstile številne igralske skupine, med njimi nekatere z zvenečimi imeni in upoštevanja vredno tradicijo, kot n. pr. Ruggero Ruggeri, Memo Benassi, Tatjana Pavlovna itd., toda njihov repertoar je večji del ostal na značilni povojni plitvini in ni dosegel niti višine in ostrine repertoarja italijanskih gledališč, ki delujejo v Rimu in Milanu. To nam upravičeno vzbuja sum, da se o tržaškem repertoarju razpravlja na posebnem mestu — izven in mimo umetniških vodstev nastopajočih skupin. Kako si naj sicer tolmačimo značilen primer iz lanske dramske sezone, ko je neka igralska skupina napovedala med ostalim svojim sporedom tudi napredno in kritično dramo ameriške pisateljice Lillian Hellman «Male lisice» (v slov. prevodu: Kobilice) in je bila ta predstava brez vsake obrazložitve odpovedana? Letošnjemu repertoarju so številne dramske novosti vtisnile neko značilnost in navidezno vabljivost. Toda te novosti so obenem odkrile zagato svetovne, posebno zapadne dramatike. Lahkotna in brezidejna salonska žlobudravost dominira na deskah tržaškega občinskega gledališča, ki je postalo zabavišče in zbirališče tržaške snobovske «noblesse». Zato tudi nekateri klasiki in resnejši dramski poizkusi ne morejo učinkovati na splošno repertoarno linijo.

*Igralska družba Diana Torrieri in Tino Carraro, ki je v Trstu zaradi odlične igre prve igralke Diane Torrieri zelo popularna, je letos zaključila sezono. V soboto 27. t. m. je skupina uprizorila komedijo G. Bevilacque «Stari ples v treh». Torej zopet dramatizirani trikotnik v zakonu. Avtor je želel ta priljubljeni motiv modernizirati. Varana žena je namreč izobražena in gleda na življenje «moderno». Svojo sestrično, s katero jo mož vara, povabi na počitnice v razkošno vilo (dejanje se seveda razvija med zelo «finimi» ljudmi) in sredi improvizirane zabave razkrinka nezvestega moža in sestrično zapeljivko. Vsa zgodba bi se lahko zaključila z običajnim predpisanim receptom: ljubica pobegne, žena ostane, mož se v

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

Podružnica uredništva in uprave Primorskega dnevnika v Gorici - Ul. Silvio Pellico 1/II. nadst. - Telefon 11-32

Razgovor delegacije DFS z videmskim kvestorjem zaradi aretacije tov. Marija Konta

Tak odgovor g. kvestorja smo pričakovali

Vladne oblasti bodo še nadalje s protiustavnimi sredstvi dušile slovensko miselnost - Uspelo jim seveda ne bo

Včeraj dopoldne ob 11. uri je delegacija Demokratične fronte Slovencev v Italiji poovno zglasila pri gospodu kvestorju v Vidmu v zvezi z aretacijo in izgonom tov. Marija Konta, tajnika DFS za Slovensko Benečijo, iz Prosnida v občini Tajpana.

Kot smo že v včerajšnji številki našega lista na prvi strani poročali, so oblasti tov. Konta izgnale iz Prosnida z «izgonskim listom», kakršnega navadno uporabljajo za prostituke, katerih bivanje v nekem kraju smatra oblast za nezaželeno. Delegacija je vsekakor upala, da bo g. kvestor v razgovoru moral priznati, da je ta izstavitev izgonskega lista samovoljno dejanje krajevnih oblasti v Prosnidu oziroma komisarja v Tarčentu. Toda delegacija ni dobila takega odgovora, temveč ravno nasprotno.

V začetku razgovora je g. kvestor (g. prefekt se iz neznanih vzrokov razgovorov ni udeležil) pokazal, da obstaja v odnosih do Slovencev pri oblasteh enotna linija, ki jo dajejo od vrha in kateri se mora tudi on podrediti.

Prečital je poročilo brigadirja in komisarja. V njem je napisano, da izvaja Mario Kont «filoslovensko» propagando, za kar so ga aretirali ter z izgonskim listom odpravili iz vasi. To so napravili zaradi tega, ker obstaja med prebivalstvom mnenje, da bi se mu lahko tudi kaj hudega pripetilo. Zapisniku je bil priložen tudi program DFS za Benečijo v slovenščini in v italijanščini.

Iz programa DFS za Benečijo je popolnoma razvidno, da organizacija beneških Slovencev ne izvaja nobene filoslovenske propagande, ampak da je njena bistvena naloga dvigati in utrjevati narodno zavest tamkajšnjega ljudstva, ki jo je fašizem pa tudi prejšnji italijanski režimi močno okrnil.

Delegacija DFS je nato pri g. kvestorju v zvezi z aretacijo in izgonom tov. Konta protestirala ter poudarila, da je tak korak proti italijanskemu državljanu nezakonit in da je to verjetno edini primer, ki se je doslej v Italiji zgodil, kajti kot prost človek ter državljan države v kateri prebiva ima popolno pravico, da se kreta kjer koli po njenem teritoriju. Delegacija je nadalje izjavila, da se bo v zvezi s tem dogodkom obrnila do višjih oblasti.

S svojim zadržanjem, predvsem pa z zagovarjanjem postopanja krajevnih vladnih oblasti v Prosnidu je g. kvestor potrdil, da odobrava ravnanje nižjih upravnih organov, to se pravi, da odobrava kršenje pravic osebne svobode in kretanja, poleg tega pa odobrava protislovensko gonjo, ki jo s takim ravnanjem organi oblasti izvajajo.

Med drugim je g. kvestor dejal tudi tole: «Če hočete bom dal svojim podrejenim direktivo, da vas pustijo, da se nemoteno kretate po Slovenski Benečiji, vendar moram že takoj pripomniti, da ne odgovarjam za posledice, ki bi se lahko eventuelno dogodile. Pristajam na to, če vi to zahtevate». (Mož je s temi svojimi besedami dokazal, da mu je kaj dobro znan način makiavelističnega vladanja).

Delegacija DFS je na to odgovorila, da to ni samo naša želja, ampak tudi naša osnovna pravica. Prepričani smo da se ne bo nikomur nič zgodilo, če ne bodo po drugi strani določene struje organizirale podtalne skupine, katerih namen naj bi bil terorizirati aktiviste Fronte, kakor tudi zavedne slovenske ljudi.

Dejstvo je namreč, da je po vseh beneških vaseh toliko oboroženih sil «miru» in «reda», da bi bile v stanju že v kali zatreti kakršen koli poskus teroriziranja slovenskih ljudi, to seveda vedno v primeru, če se to tem organom zaščita slovenskega ljudstva zdela potrebna.

Ko je delegacija zapuščala g. kvestorja je ta dejal: «Vaše propagando izvajajte na način, da ne boste žalili čustev prebivalstva».

Naj nam dovoli g. kvestor, da mu v zvezi s to njegovo zadnjo izjavo stavimo samo eno vprašanje, in sicer, kako naj bi zavedni slovenski človek, ki prinaša med slovensko ljudstvo, ki je že toliko in toliko krat pokazalo, da si želi slovenske besede, primesel zdravo slovensko misel in obenem to ljudstvo s tem tudi razžalil oziroma razžalil njihova narodna čustva. Ali je to sploh mogoče?

Prepričani smo, da se g. kvestor iz Vidma še ni s pametjo skregal in da ima za to vsekakor dispozicije, da se z lastno glavo dokoplje do resnice, ki obstaja v Benečiji. Z gotovostjo trdimo, da če bi se g. kvestor za to vprašanje resneje poznanimal, da bi prav gotovo prišel do zaključka, da je Benečija slovenska dežela in da bi ga to nujno vodilo do drugega že važnejšega zaključka, in sicer do tega, da je zadnja njegova izjava, ki jo je dal delegaciji DFS, če ne neutemeljena pa vsaj zelo smešna.

Kakšen je torej rezultat razgovorov?

Rezultat razgovorov se najlepše zrcali iz besed samega g. kvestorja. Oni imajo namreč od višjih organov direktivo, da mečejo polena pod noge vsem aktivistom Fronte ter da s protizakonitimi dejanji skušajo zavirati vse večje prebujenje, ki se širi v Slovenski Benečiji.

Toda teror je vedno in ob vsaki priliki rodil samo odpor, odpor vsega slovenskega ljudstva, ki se za priznanje svojih pravic ne bo odjenjalo boriti proti starim in novim sovražnikom, vse dotlej, dokler jim odgovorne italijanske oblasti teh pravic ne bodo priznale.

Poklicni lažnivci

Prejeli smo dopis starega borca iz Brd, ki ga v celoti objavljamo. Kominformistično vodstvo ANPI-ja se s svojo dobro znano politično nemoralno kampanjo že dalj časa zaganja v bivša člana Pokrajinskega ANPI-ja Ladija Dornika in Karla Sošola ter v delovanje Urada za bivše partizane, ki so se borili v inozemstvu, ki posluje v Svetogorski ulici št. 42.

Kakor vsi kominformisti se tudi voditelji te organizacije nesramno poslužujejo laži in ker nimajo drugih dokazov in tehtnih argumentov hočejo z njo dokazati, da se omenjeni Urad za bivše partizane ni nikdar zanimal za partizanske probleme.

Če bi imeli ti gospodje še trohico poštenja v sebi, bi povedali kaj sami delajo in objavili seznam partizanov, ki so po njihovi zaslugi dosegli priznanje ali pa vsaj seznam prošenj, ki so jih oni odposlali na pristojna mesta in jim priložili vse potrebne dokumente. V teh seznamih naj bodo po možnosti navedena imena raznih Kodermacov, Marvinov, Golobov, Selli-jeve (po domače Seličeve) itd.

Tega seveda ti gospodje, katerim se je jezik tako privadil laži, ne storijo in zato so tudi slovenski partizani izgubili vanje vse zaupanje. Slovenski partizani dobro vedo, kdo se je doslej najbolj zanimal za njihova vprašanja in na koga se lahko tudi v bodočnosti zanesejo.

Zaključek šolskega leta

Prosvetno ministrstvo je izdalo odlok, po katerem bodo s poukom na srednjih šolah zaključili dne 15. junija. Izpiti pa se bodo vršili v času, ki ga bodo določile krajevne šolske oblasti.

Na slovenski srednji šoli v Gorici bodo sprejemni izpiti v drugi polovici junija. Rok za vlaganje prošenj za te izpite pa zapade dne 31. maja.

Pouk na osnovnih šolah bodo zaključili 20. junija. Vendar pa bo za posamezne kraje natančen dan zaključka določil šolski skrbnik kraja. Pouk na osnovnih šolah se bo predvidoma zopet pričel v jeseni 20. septembra in 4. oktobra.

Dovoljena starost za sprejem v javne natečaje

Z okrožnico št. 333-9037 - III z dne 20. maja 1950 sporoča notranje ministrstvo da so z zakonom z dne 3. maja 1950, ki je bil objavljen v Uradnem listu št. 117 z dne 17. t. m., zvišali dovoljeno starost udeležencev javnih natečajev za 5 let.

To velja tudi za natečaj za 44 službenih mest začasnih slug na kvesturi, ki ga je notranje ministrstvo izdalo 18. februarja 1950. Prošnje za ta službena mesta se sprejemajo do vključno 19. junija 1950.

AŽLA

Čudno obnašanje pismonoše

Kakor po drugih slovenskih vaseh v Benečiji čitajo tudi v Ažli veliko slovenskega naprednega tiska. Tako na primer čitajo v zelo velikem številu hiš v Ažli glasilo Demokratične fronte Slovencev list «Soča».

Pred dnevi je pismonoša hodil po hišah ter rekel vsakemu naročniku «Soče», naj se na list odpove, ker je njegova mati vse preveč obložena z delom in ne bo več utegnila dostavljati «Soče» čitateljem. Poleg tega pa je dejal, da se mora tega lista odpovedati vsak zaveden Italijan, ker je pač list protiitalijanski.

Komu so te besede podobne si lahko takoj v prvem hipu mislimo.

Mnenja smo, da mož s svojo pametjo ne bi prišel do takega zaključka ampak da mu je do tega pomagal kdo drugi, ki ga iz previdnosti neradi imenujemo. Je pač dejstvo, da smo Slovenci v Benečiji nekim ljudem trn v peti in da si zaradi tega izmišljajo vedno nove načine, da bi zatrli slovensko misel.

Toda seme je bilo vrženo, in to ne danes niti včeraj. Veselo gre v klasje in vse se raduje ob misli na to, kako se slovenska misel prebuja tudi zahodno in južno od Matajurja.

Vaščan

KINO

VERDI. 17: «Ženska tajnost», G. Tierney.
VITTORIA. 17: «Ko se vrne pomlad», R. Milland.
CENTRALE. 17: «Če ne bi bilo nas žensk», O. de Havilland.
MODERNO. 17: «Skandalozna dekleta».
EDEN. 17: «Železna zavesa».

IZPRED SODIŠČA

Obsojena tatica koles

Letošnjega januarja je z dvorišča lastnega stanovanja izginilo kolo Venutiju Cvetku iz Tržiča. Venuti je tatvino prijavil policiji, ki je takoj pričela z zasledovanjem tatu, a ga vendar ni izsledila.

Ko je Venuti uvidel, da je delo policije brezplodno je sam začel s preiskavo. Informiral se je po vsem Tržiču, da je kdo videl njegovo na novo popravljeno kolo. Pri tem izpraševanju vseh znancev je naletel na prijatelja ki je svetoval naj se obrne na policijo v Gorici ali Videm, ker je pri tržiških tatovih obdi da svojega plena ne prodajo doma. Svetoval mu je naslednjega, naj se najprej informira pri zastavljalnici v Gorici in Vidmu, če je kdo v zadnjem času tam zastavil kolo. Venuti je ubogal prijateljev svet in res svoje kolo našel v zastavljalnici v Vidmu. Zastavila ga je bila 34-letna Macorini Katarina iz Tržiča, katero je Venuti takoj prijavil policiji, ki jo je aretirala.

Včeraj so zaradi tega Macorinijevo na goriškem kazenskem sodišču obsodili na 1 leto in 4 mesece zapora.

Surovež

Lanskega novembra je prebivalstvo prebivalstva pritekla na poveljstvo orožnikov v Tržiču Mozzi Ireneja in z objokanimi očmi javila, da njen oče, 45-letni Mozzi Ernej, neusmiljeno pretepa svojo mamico in orožnike prosila naj preprečijo, da bi se njeni materi kaj hujšega ne zgodilo. Orožniki so šli za deklico in zavarovat v Mozzijevo stanovanje in Mozzija zasačili, kako je pijan in z vsem srdom bil svojega moža so uklenili in ga odtirali žensko pa odpeljali v bolnico, kjer so ji zdravniki ugotovili potrebno pomoč in jamčili, da se bo morala zdraviti deset dni.

Naslednjega dne so orožniki ponovno prišli s preiskavo in izvedeli, da je Mozzi že dolga leta tako surovo ravna z ženo, in da se čestokrat vrača domov pozno ponoči pijan ter da jo brez vsakega vzroka pretepa.

Orožniki so Mozzija prijavili sodnim oblastem

Oproščen predsednik zadruge

Nato je zasedel zatožno klop 44-letni Corbatto Gašpar iz Gradeža, predsednik prevozne zadruge «La Gradese».

Corbattu je obtožnica očitala, da ni kot predsednik omenjene zadruge poskrbel za plačilo dohodninskega davka za neki materiala nemškega izvora, ki ga je zadruga izvlekla iz morja v bližini Gradeža. Šlo je namreč za električni motor, dve osi nekaj posod za plin in pnevmatike za avtomobil, ki so ga Nemci pred svojim odhodom leta 1945 pahnili v morje.

Predsednik zadruge se je pred sodiščem izgovoril, da je zadruga omenjeni material samo izvlekla iz vode in da ga do danes še ni uporabila. Oprostili so ga, ker ni zakrivil kaznivega dejanja.

Ni bil agent kriv nesreče

Ker ni zakrivil kaznivega dejanja so nato oprostili tudi 26-letnega agenta javne varnosti Della Croce Evgenija iz Rieti, ki je sedaj že več časa uslužben v našem mestu. Della Croce se je namreč avgusta 1948 leta na križišču Krmin — Gorica — Marjan z motornim kolesom zaletel v kolesarja Marega Libera in Azzolinia Franca, ki sta pri nesreči oba dobila težje poškodbe, zaradi katerih se je Azzolini moral zdraviti 90 dni, Marega pa 20.

Sodne oblasti so včeraj še enkrat natančno pregledale ta primer in ugotovile, da ni bil Della Croce, ki je tistega dne spremljal kot agent vrsto avtomobilov, v katerih so se vozili vladni organi iz Rima, kriv nesreče, temveč, da sta se kolesarja vanj zaletela, da bi se umaknila zadnjemu avtomobilu, ki je napravil preširok ovinek.

ISTRSKI DNEVNIK

Podružnica uredništva Primorskega dnevnika v Kopru - Ul. Cesare Battisti 2 - Telefon 70

Teden matere in otroka

Program dela

Svet za zaščito matere in otroka pri Izvršilnem okrožnem ljudskem odboru v Kopru je izdelal do podrobnosti program, ki bo obsegal «Teden matere in otroka» od 4. do 11. junija t. l.

Ljudska oblast se zaveda, da je ravno socialno področje, ki zadeva mater in otroka, eno najvažnejših sodobnih socialnih vprašanj današnjega časa in zlasti naše nove družbe. Priprave in koordinacija zadanih nalog so poverjene imenovanemu svetu, medtem ko so v okrajih, mestih in po vaseh ustanovljeni odbori, ki bodo začrtano delo izvedli. V teh odborih bodo obvezani za delo: odgovoren partiški — odnosno Agit-Prop — predsednica ASI ZZ, predsednik ZAM in ES ter poverjeniki za prosveto, delo, zdravstvo in socialno skrbstvo ter za trgovino in preskrbo.

Namen Tedna matere in otroka je: Mobilizirati vse organizacije in organe ljudske oblasti za reševanje vprašanj, ki so v zvezi s skrbjo za mater in otroka. Rešiti v tem tednu čim več sodobnih in važnih vprašanj in pričeti z reševanjem tistih, ki zahtevajo daljše delo. Nuditi v tem obdobju materam in zlasti otrokom čim več vzgoje, zdravniške pomoči, razvedrila in veselja.

V Tednu matere in otroka je treba podvzeti vsekakor nekatere akcije kot: Organizirati in otvoriti otroška igrišča v vseh kmečkih delovnih zadrugah, pri čemer bo poskrbel Svet za zaščito matere in otroka za način ureditve igrišča, krajevnim odborom pa pripade naloga izvedbe.

V tem času moramo organizirati Cicibanov in pionirski dan. En dan Tedna je določen otrokom za praznik in ob tej priliki bodo prirejeni izleti, zabave in druge prireditve, pogostitve in obdaritve ter podobno. V ta namen bodo prosveta, ASIZZ in ZAM razvile čim večjo iniciativo po vaseh in v mestih.

Poverjeništvo za preskrbo bo ob pomoči ASIZZ pregledalo in izboljšalo preskrbo nosečih in doječih žen ter preskrbo otrok. ASIZZ bo v tem pogledu vodila evidenco in stavila zahteve glede mleka.

Svet pa bo skupno z Izvršilnim OLO zbral vse zakonite predpise, nanašajoče se na zaščito matere in otroka. Pri tem bo stavil predloge za izpopolnitev te zakonodaje. Na splošno bo izvedena v korist matere in otroka propaganda s tiskom, radiem, razstavami, letaki, gesli in podobnim.

Poleg tega so nekatere množične organizacije in organi oblasti postavile svoje lastne plane, ki bodo v Tednu matere in otroka izvedeni. Tako bodo ES skupno z odsekom za delo postavili komisijo, ki bo pregledala vsa podjetja, ki zaposlujejo žensko delovno silo ter po možnosti ugotovila vse napake in nepravilnosti ter jih pričela reševati.

ES bodo organizirali predavanja po podjetjih kot Ampelea, Arrigoni, Delanglade, Jaksetich, Marzari, PTT in Stil, da se seznanijo žene z zakonom za socialno zavarovanje. Sindikalne podružnice raznih podjetij pa bodo izdelale razrovstrne igrače za otroke. V ostalih kolektivih se bo organiziralo prostovoljno delo in njegova denarna protivrednost bo šla v korist Tedna matere in otroka.

Po drugi strani bo organizirala ASIZZ po vsem okraju posvetovalne sestanke žena. Posebej zbrani aktivi bodo pomagali terenskim organizacijam pri njihovem delu. Ti aktivi bodo predvsem v pomoč nosečim ženam, porodnicam, dojenčkom, otroškim vrtcem, bolnim materam, šoli, jaslim, bolnicam, pionirskim domovom. Pomagali bodo tudi pri pripravah za počitniške kolonije, pri zbiranju igrač, nadzorstvu za vzdrževanje higiene in podobno. — Posebej bo ustanovljen tečaj za voditeljice igrišč in organizirani bodo otroški sejmi.

Prosvetni odsek skupno z ASIZZ bosta izvedla dan taborjenja, ki so predvidena v Valdoltri, Strunjanu in Savudriji in ki so določena za 8. junij. Ob zaključku Tedna bodo še kulturne prireditve pionirjev s sodelovanjem prosvetnih društev. Najboljši učenci bodo v tem Tednu obdarovani s «Cicibani», «Pionirji» in «Il pioniere». V vsem okraju bo prirejenih 30 predavanj v slovenskem in italijanskem jeziku, skupno z Ljudsko tehniko bo pripravljena v Kopru fotografska razstava, ki bo po možnosti odprta še posebej v Izoli in v Piranu.

Važno nalogo si je zadal odsek za skrbstvo in zdravstvo ter odsek za delo. Izvedeni bodo zdravniški pregledi vseh šolskih otrok, ki bodo šli v počitniške kolonije. Pripravljene bodo tudi tabele kalorij, katere bodo prejeli vsi otroški vrtci. Posebna komisija pa bo obiskala vse revne družine, zlasti tiste, ki imajo veliko število otrok. Po ugotovljenem stanju bo poverjeništvo nudilo potrebnim družinam primerno pomoč v denarju in v blagu. Izvedeno bo končno cepljenje otrok proti davici in kozam.

Odsek za delo bo težil za tem, da bodo doječe matere delale 4 ure dnevno in da bodo prejemale redne dodatke pri preskrbi. Te žene bodo imele ob 10 in 15 uri pol ure prostega časa. To bo urejeno že v Tednu matere in otroka.

Agit-Prop pa bo gledal na to, da se bodo v Tednu predvajali filmi, ki odgovarjajo vsebinsko namenu vsega podviga za mater in otroka. Ze več dni preje bodo izložbe trgovin okrašene na ta način, da bodo nazorno propagirale akcijo za pomoč in izvedbo Tedna matere in otroka. Listi in radio bodo objavljali članke in poročila o pripravah in izvajanju tega tedna. S tem v zvezi bodo po javnih lokalih izstavljena gesla, listi pa bodo objavili slike nekaterih šol, otroških vrtcev, jasli ter slike zaslužnih mater.

Ta delni plan okrajnega pripravljalnega odbora za Teden matere in otroka nam že kaže, da nam velja odnos do matere in otroka za merilo naše kulturne stopnje. Po položaju matere in otroka lahko vsakdo presoja naš napredek na poti v socializem. Naj torej Teden matere in otroka odpravi nerazumevanja in napake ter naj opozori svet, da gradimo socializem.

ZAMENJANI KOVCEG

Prosim osebo, ki je dne 28 maja zamenjala svoj kovčeg z mojim v Kopru na avtobusu, ki prihaja iz Divače ob 20. uri, naj nemudoma dvigne svojega na postaji narodne zaščite v Piranu proti vrnitvi zamenjanega kovčega.

prof. MIKLAVCIC OTON.
Pomorski tehnikum, Piran.

IZGUBLJENA OSEBNA IZKAZNICA IN DENAR

Gregorič Anton, delavec iz Gažona štev 59, stanujoč v Izoli, Ul. Pietro Copo št. 15 je včeraj 29. maja izgubil na poti iz Gažona v Koper svojo listnico z osebno izkaznico in 2000 din gotovine. Poštenega najditelja prosi, da mu vrne izgubljeno na domu ali pri podružnici Primorskega dnevnika v Kopru.

Šahovske beležke

TEKMOVANJE ZA SINDIKALNO MOŠTVENO PRVENSTVO KOPRSKEGA OKRAJA. V finale sta se plasirali moštvi kluba VUJA in sindikalne podružnice pravosodnih ustanov, ki sta 25. maja zvečer na vrtu kluba VUJA odigrali dvoboj z neodločenim izidom 2 in pol proti 2 in pol. Na prvi deski je tov. Dolher premagal tov. Rupnika, na drugi je tov. Kermavner izgubil proti tov. Serdoču, na tretji sta remizirala tov. Strah in Ložar, na četrti je tov. Furlani premagal tov. Rudeža in na peti je tov. Vičič izgubil proti tov. Faraguni.

Danes, v sredo 31. 5. bosta odigrali isti moštvi ponoven dvoboj, ki bo verjetno odločil o sindikalnem prvenstvu okraja.

IZID DVOBOJA LJUBLJANA - KOPER. V nedeljo, dne 21. maja, so odigrali na verandi pred kavarno «Loggia» tretjekategorniki iz Ljubljane dvoboj na 10 deskah proti koprskim šahistom. Izid je bil 6 in pol proti 3 in pol v korist Ljubljančanov. Rezultat za Koper ni slab, ker je bil zadržan najmočnejši igralec Istrskega okrožja tov. dr. Berginc Vlado. Posamezni rezultati so naslednji: dr. Butina - dr. Peterin 1:0, Verk - Gajski 1:0, Grosek - dr. Mlinar remis, Trampuž - Klobučar 0:1, Sešek - Beltram remis, Kolina - Dolher 0:1, Grafenauer - Zerjal 1:0, Stupica - Hilel 1:0, Slamberger - inž. Viher 1:0 in Košar - Kalčič remis. Prvonaveden i so ljubljanski šahisti.

BRZOPOTEZNI TURNIR ZA PRVENSTVO KOPRA V MAJU se je vršil v ponedeljek, dne 29. maja, zvečer v dvorani menze št. 1. Nastopilo je 26 odraslih šahistov in 10 mladincev, ki so igrali posebej.

V skupini odraslih se je 10 šahistov plasiralo v finale in je dobil prvo nagrado z 8 točkami tov. Kermavner, drugo s 7 in pol točkami tov. Zerjal, tretjo s 6 in pol točkami inž. Viher, četrto s 6 točkami tov. Kalčič, peto s 4 točkami tov. Grmek, šesto in sedmo pa sta si delila s 3 in pol točkami tov. Jelen in Marušič.

Med mladinci je zmagal tov. Stergar Edvard z 8 točkami od 9 dosegljivih. Sledijo po vrstnem redu tov. Bole, Brec, Ražman Pavel, Bandel, Umer, Beržan, Krapež, Vatovec in Ražman Karel. Prireditev je pokazala, da zanimanje za šah v Kopru stalno raste ne le množično, temveč tudi kvalitetno.

15.764 prostovoljnih delovnih ur

Sindikalne podružnice koprskega okraja v tekmovanju na čast rojstnega dne maršala Tita

Sindikalne podružnice koprskega okraja so kot ostale množične organizacije hotele dati svoj prispevek v tem tekmovanju, ki je hotelo dati poudarka rojstnemu dnevu maršala Tita in podčrtati veliko hvaležnost našega ljudstva osvoboditelju Istre. Istočasno je vse delo, ki so ga napravili člani množičnih organizacij delno odpomoglo pomanjkanju delovne sile v okrožju. Tako so podprli z delom izvrševanje enoletnega plana, ki bo prinesel vsem prebivalcem v okrožju znatnega izboljšanja.

V naslednjem prinašamo podatke posameznih sindikalnih podružnic, ki so tekmovale.

Sindikalna podružnica menz je napravila 126 ur, mizarska zadruga 22, tovarna Jaksetič 409, Odpad - Lipa 428, Zadružne poslovne zveze 561, Notranje uprave 1256, Istra - Benz - Gorivo 272, Okrožni odbor KP 213, Omnia 1108, Sodišče 176, Adria 600, Edilit 2012, STIL 264, Banka 115, Fructus 470, ICET 742, razni prostovoljci 423, Vodovod 142, tovarna rib De Langlade 290, tiskarna Jadran 430, S.E. PTT 332, Istrski okrožni ljudski odbor 1729, Mestni ljudski odbor 130, Kmetijska šola v Skocjanu 210, VUJA 1167, kavarna Loggia 135, Taverna 487, zadruga slikarjev 126, Vino, Prerad, Corrado 315, Kulturniki 334, Radiofonia 150, okrajni ljudski odbor 700 ur.

Člani sindikalne podružnice konsumne zadruge so namesto prostovoljnega dela darovali za bolnico in otroški vrtec 1200 din kot sledi: Mazelli Severin 500, Padovan Ivan 300, Sangal Nazarij 300, in Giallo Riciotti 100 din.

Najbolj so se izkazali pri tekmovanju naslednji tovariši: Gasperini Mario, ki je napravil 65 ur, Božič Anton 47 ur, Suša Karel 40 ur, Jelinčič Jure 32 ur, Kocijačič Mirko 32 ur, Bertok Sergij 31 ur, Babič Livio 28 ur, Pečarič Avgust 28 ur, Bertok Josip 21 ur, Bertok Marijan 22 ur, Marancin Anton 21 ur, Skerlavaj Alojz 21 ur, Vatovec Silvester 27 ur, Strancar Herman 21 ur, Sosič Rudi 24 ur, Keber Drago 22 ur, Herkov Milena 23 ur in Ručič Ivan 26 ur.

Nič niso prispevale v tem tekmovanju podružnice: Nabavno prodajna zadruga, Inter. Evropa, tovarna Marzari, ribičev, pomorščakov, «Prvi maj» in lesnega podjetja «BOR».

Pšenica pričenja zoreti

Obilno deževje v aprilu je pripomoglo, da se je pšenica dobro razvila. Vročina v maju pa pospešuje zgodnjo zoritev. Zgodaj sejana pšenica bo že okrog 10. junija voščeno zrela in pripravna za žetev.

Sedaj bo treba pohiteti s popravili mlatilnic in njim pripadajočega orodja, da se mlatev ne bo pričela, ko bo žitni molj začel prihajati iz snopja. Paziti bo treba tudi, da mlatilnice ne bodo čakale na material, kakor se je zgodilo leta 1948, ko je šlo, ne vem po čigavi krivdi po zlu nekaj vagonov pšenice.

Zakaj in kako je prišlo do tega? Kdor je imel zloženo pšenico v kopo in ni bila dobro pokrita, mu je zaradi deževja segnila. V kolikor je bilo suhega, jo je uničil molj. Pri tem so delale mlatilnice le po nekaj ur dnevno, tu in tam se je kaj pokvarilo, včasih kaj zmanjkalo in dnevi so tekli.

Opazoval sem mlatev v solinah. Kmetje so nastavili vrsto polnih voz. Zmanjkalo je žice za vezanje slame. Kje jo iskati? K Omniji ne, ker ona je poslala žico v svojo podružnico v Dekane. Ko tukaj nismo imeli predpisanega bona, je bilo treba po bon v Koper. Tako smo zgubili čas. Mlatev se je nadaljevala, snopje so vlagali v mlatilnico, vejalniki so čistili zrnje. Med plevami so prihajale cele plasti otrokov, ki jih je pustil molj v klasju. Omlačeno žito sem potem doma prečistil na vejalnik. Od 320 kg je odpadlo 80 kg, pri čemer ne štejem tistega, ki je ostalo med plevami. Tako sem zgubil eno tretjino in sem mlatil že 10. avgusta. Kaj pa tisti, ki so mlatili mnogo kasneje.

To sem navedel zaradi tega, ker bo letos v primeru z ostalimi leti več pšenice, toda mlatilnice so vedno iste. Zato bo treba nekaj novih mlatilnic. Gledati moramo, da ne zgubimo niti zrna. Časi hiti in treba bo več prožnosti in novotarij, drugače bomo mogoče enkrat obžalovali, toda tedaj bo že prepozno.

IZGUBLJENA LISTNICA

Tov. Apolonio Egidij je 28. t. m. izgubil na poti od Lazareta do Križišča - Dekani listnico z osebno izkaznico, nekaj denarja in drugimi dokumenti.

Prosi poštenega najditelja, da izroči najdeno na postaji NZ Dekani ali pa lastniku na dom. Denar si lahko obdrži kot nagrado.

Koprski planinci na Slavniku

Dokaj visoka gora vzhodno od Kopra, na južni strani cestne Hrpelje-Podgrad in severno od železniške postaje Podgrje ob progi Divača-Pulj, ki nekoč gospoduje nad Koprskim in Miljskim zalivom, je Slavnik (1028 m nadmorske višine). Gledan iz Koprskega morja, se dviguje ta gora nad vasmi Rižane in Crnim kalom, nad kraško planoto pri Podgorju, nad značilnimi stenami ob cesti Črni kal - Pesnica, ki so jih že večkrat poskušali naši mladi plezalci. Kraška planota pri Podgorju je severni terasni podstavek Slavnikovega gorske gmote, ki se dviga nad to planoto kakor otok sredi morja.

Lega Slavnika nad Tržaškim zalivom je tako gospodujoča, da vsak popotnik, ki mu gore za španska vas, takoj vpraša za ime in nadmorsko višino te gore. Tržaškim planincem je bil Slavnik že pred prvo svetovno vojno na stalnem izletniškem repertorju. Manj znan je gorenjskim in štajerskim planincem, ker jim je bil od roka in za časa fašistične vladavine v Istri sploh nedostopen.

Ko je v maju preteklega leta pričel tov. Martinuzzi Edvard s propagando za gradnjo planinskega doma na Slavniku, je našel v Kopru malo razumevanja. Sele po letošnjem majniškem izletu je prodrla v nas zavest, da je prirodna naloga koprskega planinskega društva zgraditi na Slavniku planinski dom, namenjen oddihu delovnega ljudstva Istrskega okrožja in severo-vzhodnega dela Istre sploh. Tako bo imelo nekoč tudi koprsko društvo svoj dom, kakor ga že ima matično tržaško društvo na sedlu Doliču.

Dolgo je trajalo, da smo končno le vključili Slavnik v svoj izletniški program. Bil nam je preblizu, da bi mogel biti zanimiv. Prej smo pohiteli na Nanos, na Caven, na Snežnik in celo v daljno Trento in Kranjsko goro.

V letošnji zgodnji spomladi so posamezni člani koprskega društva obiskali Slavnik in poročila so bila ugodna. Tako smo dne 21. maja organizirali društveni izlet skupaj z matičnim Tržaškim planinskim društvom, z izhodiščno točko Podgorje in povratkom na Materijo in Markovščino. Izlet je uspel nad pričakovanje.

Bilo je lepo majsko jutro, ko smo krenili s kamionom iz Kopra proti Podgorju. Pregled na državni meji je bil hitro opravljen in ob 8. uri smo se že vzpenjali po strmem južnem pobočju nad železniško postajo Podgorje. V pičli uri, nekateri počasnejši pa v dobri uri, smo bili na vrhu. Slavnik ima čudovito bogato planinsko floro kakor malokatera gora na Krasu. Ko smo se izvili iz gozdnega pasu na travniška pobočja Slavnika, ki smo jih poimenovali rajske poljane, podobne živo pisanim preprogam, posute s snežno belimi bedenicami (narcisami) in prepletene s cvetkami rumene in modre barve, med katerimi so se ponosno dvigale bolj redke živordeče divje potonke, se nismo mogli prečuditi in nagledati. Tu in tam pa so kukale izza kamenja modre lilije in male divje vrtnice. Vse te cvetke so izžarevale v jutranjem soncu še orošene osvežujoč vonj, ki nam ga je donašala hladna sapica, prijetne hlade od sonca nekoliko ožgana lica.

Z vrha se nam je odprl veličasen razgled na Koprski in Miliški zaliv ter na širni Tržaški zaliv, na severu pa so zablesteli v soncu zasneženi vrhovi Savinjskih planin in Triglavskega pogorja. V bližini sta se nad dolinsko meglo dvigala naša dobra znanca iz preteklega leta sivi Nanos in beli Notranjski Snežnik.

Slavnik večkrat omenjata v svojih potopisih in knjigah dr. Henrik Tuma in dr. Julij Kugy kot najlepšo goro bližnjega tržaškega zaledja in opisujeta njegovo znamenito in bogato floro. Kugy je našel na pobočjih Slavnika celo rastlinsko redkost, znano pod imenom Pedicularis Frid, Aug., ki je ni najti nikjer drugod na svetu.

Dne 5. junija bo imelo Koprsko planinsko društvo svoj drugi redni letni občni zbor. Društvo šteje danes že skoro 200 članov. Zaradi velike razdalje do planinskih predelov Slovenije bo treba društveno delovanje v glavnem preusmeriti v istrsko in notranjsko pokrajino in v preučevanje prirodnih zanimivosti Istrskega Krasa. Treba bo ustanoviti odsek, ki bo vršil propagando in zbiral sredstva za gradnjo planinskega doma na Slavniku.

Čim bolj bo Istrsko okrožje povezano s svojim naravnim zaledjem, tem laže bo udejstviti ta cilj. Pri tem nam bo gotovo rade volje pomagalo tudi naše matično tržaško društvo. Velika je višinska in podnebna razlika med obmorskimi naselbinami in vrhom Slavnika. Zdravniki toplo priporočajo menjavo podnebja bolnikom pa tudi zdravim ljudem, ker ugodno vpliva na krvni obtok in zlasti na dihalne organe. Na pobočjih Slavnika bo treba izvesti tudi pogozdovalno akcijo z borovimi sadikami, najprej na severnih pobočjih, kar bo še povečalo njegovo privlačnost in koristilo gospodarstvu obrobnih naselbin.

Ko smo se na vrhu že odpočili in okrepčali, so prispeli tržaški planinci. Izmenjali smo z njimi prisrčne planinske pozdrave in nekaj besed o načrtih za letošnjo poletje.

Opoldne so se koprski planinci odpravili po severnem pobočju v smeri proti Materiji. Ena skupina je krenila v Skedanjščino, od koder je še dobre pol ure hoda do Markovščine ob cesti Trst-Reka, kjer nas je čakal naš kamion. Druga skupina je obiskala Slivensko jamo, tretja pa je šla naravnost v Materijo in tam počakala na kamion, ki je pozno popoldne odpeljal iz Markovščine proti Hrpeljam.

Vasi na severu Slavnika so mnogo trpele zlasti za časa nacifašističnega okupatorja. Pa tudi razdobja med prvo in drugo svetovno vojno se tamkajšnji prebivalci neradi spominjajo. Od fašistov požgana poslopja so že obnovljena in povsod je vidno stremljenje istrskega človeka k boljšemu in lepšemu življenju v svobodni Jugoslaviji.

Ko smo se zadovoljni z uspelim izletom vračali v Koper, je bilo seveda govora o novih načrtih, deloma združenih s prostovoljnim delom in raznih težavah pri planinsko-propagandnem delu v Istri. Ni lahko to delo, ker Istrani planinstva do osvoboditve niso poznali. Prvi uspehi so bili doseženi šele, ko so naše sindikalne organizacije s pomočjo jugoslovanskih sindikalnih organizacij omogočile precejšnjemu številu Istranov večdnevno bivanje na Bledu, v Bohinju, Kranjski gori in po raznih sindikalnih domovih v alpskih dolinah, od koder so bili organizirani skupinski izleti v gorovja.

Kakor je bilo v Jugoslaviji že tolikokrat poudarjeno na planinskih zborovanjih in od strani odgovornih organizatorjev fizkulture, naj velja tudi za prebivalce Istrskega okrožja geslo: Ob dela prostih dneh proč iz zatohlih mestnih ulic v svobodno prirodo, na vrhove naših gora za okrepitev zdravja in delovne sposobnosti!

Ker pa je ob naporih za izgradnjo socializma čas za izlete pičlo odmerjen, nam mora biti jasno, da so naše naravno torišče bližnje istrske in notranjske gore, kakor je n. pr. Pohorje naravno torišče mariborskih in Nanos postojnskih planincev.

BORIS KERMAVNER

Nova ribarnica v Kopru

MAIER KAIBITSCH REAKTIVIRAN?

Najvidnejšega predstavnika 25 letnega velenemškega šovinističnega hujskanja ter zloglasnega krvnika koroških Slovencev, vojnega zločinca Maierja Kaibitscha so avstrijske oblasti spustile na svobodo

Na Koroškem se v zadnjih mesecih dogajajo stvari, ki upravičeno vzbujajo globoko skrb. Ceprav najmerodajnejši koroški politični faktorji ob vsaki priliki poudarjajo potrebo po sožitju obeh narodov, ki tu živita, potrebo po dobrih sosedskih in meddržavnih odnosih, vendar v vsakdanji praksi delajo prav nasprotno. Po vsem sodeč kaže, da jim ni ne za sožitje narodov in mir v deželi, ne za dobre meddržavne odnose.

Med ta dejanja, ki jih lahko označimo samo kot nadaljevanje nerazumljivega izzivanja in višek nacionalnega šovinizma, spada brez dvoma gonja, ki so jo pred meseci začeli proti ostankom slovenskega pouka v tako imenovanih dvojezičnih šolah; sem spadajo intenzivne priprave za velenemško proslavo 10. oktobra, prepoved zbiranja prostovoljnih prispevkov za postavitev spomenika padlim partizanskim borcem (borcem, ki so se edini v današnji Avstriji aktivno borili proti fašizmu). Dalje, v to kategorijo prav tako spadajo tudi procesi, kakršen je bil nedavno v Velikovcu. Na tem so s pomočjo nacističnih prič hoteli zadržati nekdaj zaplenjeno posestvo koroškega Slovenca. Na tem je SS-Standartenführer Steinacher, predobro znani zagrizeni nacist in sovražnik koroških Slovencev, držal govor in več kot uro dolgo dokazoval, da «koroški Slovenci niso bili nikoli preganjani», pač pa, da so bile «slovenske koroške organizacije one, ki so na Koroškem umetno naseljevale Gorenjce in Štajerce».

Med ta dejanja pa nič manj ne spada izpustitev zloglasnega krvnika koroških Slovencev, vojnega zločinca Maier - Kaibitscha.

Maier-Kaibitsch, najvidnejši reprezentant 25letnega velenemškega šovinističnega hujskanja proti koroškim Slovencem, načrtne germanizacije našega naroda, ilegalni član NSDAP od 1933. leta, vodja Himmlerjevega urada za utrjevanje nemštva na Koroškem in v okupirani Sloveniji, SS-Standartenführer, eden največjih povzročiteljev vsega trpljenja, preganjanja in poniževanja našega naroda na Koroškem. Odgovoren je za deportacijo 300 slovenskih družin na Koroškem ali več kot 1300 oseb, za smrt 97 oseb, odgovoren kot iniciator načrta o totalni deportaciji 80.000 Slovencev iz Gorenjske, za delno izvedbo tega načrta (ko je bilo v juniju in juliju 1941. leta deportiranih v Srbijo okrog 2600 oseb), sokriv deportacije nadaljnjih 4500 oseb in tako dalje.

Zaradi vseh teh velikih zločinov so Maier-Kaibitscha, ki je bil v zaporu od 12. III. 1946. leta, po skoraj dveletnem pripravljanju obtožnice postavili 14. oktobra 1947. leta pred celovško sodišče. Že takrat so kazali čudno prizadevanje, da bi tega vojnega zločinca čim bolj razbremenili. Sodišče je poklicalo samo okrog 36 prič, od tega je bilo nad polovico hudo obremenjenih nacistov in SS-ovskih kolovodij ter gestapovskih zločincev, nad 10 je bilo najožjih Maier-Kaibitschevih sodelavcev, ostali, samo štirje ali pet, pa so bili Slovenci, neposredne žrtve vseh njegovih krvavih zločinov.

Razprava, ki se je vlekla skoraj dva tedna (in na kateri so sodniki z državnim pravdnikom vred titulirali vojnega zločinca Maier-Kaibitscha z gospodom ne pa z obtoženim), je zato konec koncev morala prinesti ljudem v ozadju vsaj relativni uspeh. Na temelju pričevanja razbremenilnih »prič«, ki so jih nabrali z vseh vetrov, ter «upoštevajoč njegove nesporne zasluge, ki jih je imel v obrambnih bojih za Koroško in v prvi avstrijski republiki», obtoženi ni bil obsojen na najvišjo kazen, marveč samo na dosmrtno ječo.

«Slovenski vestnik», organ koroških Slovencev, je po objavi obsodbe in zaradi teženj, ki so jih pokazali na razpravi, zapisal, da je zelo verjetno, da bo obsojeni kaj kmalu izpuščen, bodisi zaradi morebitne amnestije, bodisi iz kakršnih koli drugih vzrokov.

In tako je tudi bilo. V začetku je časopisje moglo samo ugotavljati, da je Maier-Kaibitsch deležen v zaporu posebno milega režima in vseh mogočih olajšav. Pred nekaj tedni pa so koroški partizani, zbrani na svoji redni letni skupščini, zvedeli, da je Maier-Kaibitsch izpuščen in uživa svobodo nekje pri Brucku na Muri. Izpuščen je bil na priporočilo koroške deželne vlade, ki je upoštevala njegovo «zdravstveno stanje» in zato ugotovila, da je preslaboten, da bi bil še dalje v zaporu.

Na ta nezaslišani akt «usmiljenja» do enega največjih zločincev, s katerim je povezano neizmerno trpljenje ne samo koroških Slovencev, marveč tudi velikega dela vsega slovenskega naroda, so koroški partizani ostro protestirali pri avstrijskem notranjem ministrstvu. Toda, kakor to ministrstvo lani ni odgovorilo na protest zaradi hujskanja orožniškega komandanta iz Železne Kaple, «da je treba vse partizane postrelitiv, tako do danes ni odgovorilo tudi na protest zaradi izpustitve Maier-Kaibitscha, zločinca, ki ni samo hujskal, marveč tudi zakrivil smrt 97 koroških Slovencev in ki je povzročil neizmerno gorje.

Ceprav je bil Maier-Kaibitsch že od 12. III. 1946. leta v zaporu, so vendar — navzlic odločnim zahtevam koroških Slovencev — razpravo proti njemu odlagali skoraj dve leti.

Vprašanje bodoče pripadnosti Slovenske Koroške 1946. leta namreč še ni bilo jasno, velike sile o tem problemu tedaj še niso razpravljale. Zato bi proces proti Maier-Kaibitschu, ki bi moral razkriti vse 25letno preganjanje koroških Slovencev, tedaj lahko škodoval avstrijski državi in njenim pretenzijam na ozemlje Slovenske Koroške.

Kakor hitro pa so zapadne sile na konferenci v Moskvi 1947. leta avstrijske zahteve javno podprle, je hkrati s tem prešla tudi bojazen, da bi proces lahko v večji meri škodoval. Zato je tudi po koncu moskovske konference prišlo do Maier-Kaibitschevega procesa, na katerem so avstrijske oblasti zaradi bodočih konferenc hotele pokazati svojo navidezno pravičnost.

Nov moment pa je prišel po konferenci v Parizu 1949. leta. Tedaj je Sovjetska zveza pokazala, da nafta več velja kot 100.000 koroških Slovencev. Zaradi tega so oblasti tedaj začele omiljevati Maier-Kaibitschevo zaporniško življenje, končali pa so letos s tem, da so ga za veliko noč iz «zdravstvenih razlogov» izpustili.

Maier-Kaibitsch ni edini primer takšnega taktiziranja koroških oblasti. Steinacher, Fritz in drugi notorični nacisti, ki so bili vse do pariške konference iz taktičnih razlogov v ozadju, danes nastopajo svobodno kot «eksperti» za koroško vprašanje, kot «priče» na razpravah proti koroškim Slovencem, nastopajo kot javni govorniki in podobno.

Vse to pa kaže, da je še daleč do tega, ko bodo slovenski in ostali jugoslovanski narodi lahko verovali lepim besedam koroških oblasti.

Nova jugoslovanska prekooceanska ladja „Makedonija" je priplula na Reko

Velika prekoocenska ladja «Makedonija» z nosilnostjo 9100 ton, ki so jo za Jugoslavijo zgradili na Nizozemskem, je v nedeljo prvič pristala v domačem reškem pristanišču. Pri slavnostnem sprejemu so bili navzoči predstavniki LR Makedonije — podpredsednik vlade Borko Temelovski ter ministra Kemal Sejfula in Dime Velovski.

V imenu vlade LR Makedonije je pozdravil posadko podpredsednik vlade Borko Temelovski. Kapitanu ladje je izročil srebrno vazo kot darilo predsednika vlade LR Makedonije Lazarja Koliševskega. Za okrasitev te nove velike ladje je vlada LR Makedonije darovala tudi preproge in slike iz socialistične graditve v Makedoniji. Ladja «Makedonija» bo v kratkem odplula na svoje prvo potovanje.

NAŠLI SO SE...

«Hura! Dobili smo še bas in klarinet - Sedaj bomo kmalu popolni!»

Informbirojevski gonji proti Jugoslaviji se je sedaj priključil tudi Franko, seveda na svoj način. Medtem ko informbirojevci obtožujejo FLRJ, da je postala agentura zapadnih imperialistov, je Franko ne obtožuje nič manj kakor tega, da pripravlja osvajalni pohod proti kapitalističnim deželam in s tem ogroža svetovni mir. Preko radijske postaje v Moskvi in v drugih informbirojevskih deželah govorijo «politični emigranti» in kličejo na pomoč «zdrave sile» v Jugoslaviji, razne vohune, saboterje, četnike itd.... preko radijske postaje v Madridu pa kriči «politični emigrant» Peter Karadžordžević in prav tako poziva «zdrave sile», saboterje, vohune, četnike itd.

GOSPODARSTVO

TRGOVINA • INDUSTRIJA • PROMET • FINANCE

Dejstva in številke o Schumanovem superkartelu za jeklo

Nemško - francoski kombinat pomeni pokoritev Anglije, podpora konservativcem, ost proti Vzhodu

Poročali smo tudi mi o tajni konferenci, ki je bila v začetku 1949 v Duesseldorfu (Reuter, Nek York Times), z udeležbo nemških, francoskih in luksemburških industrijcev, in je planirala jeklarski kartel v zapadni Evropi. Konec lanskega leta je prinesla Welt am Sonntag *vest o francosko-nemškem paktu, ki so ga zamišljali tako, da bi Francija opustila postopoma svoj program gradnje električnih central, zlasti vodnih, in bi se zvezala s porursko mrežo. Govorili so o načrtu kanala med rekami Maas, Mosel in Marne za prevoze lorenske rude v porurske jeklarne. Ustavljali so demontažo v Porurju, v Loreni pa so v okviru Marshallovega plana instalirali ogromne valjarne, ki bodo med največjimi v Evropi in so eden najvažnejših členov novega kombinata.*

Nekaj podatkov o pomenu in velikosti tega načrta. Ležišča premoga v Porurju cenijo na 88 milijard ton. Predvojna letna proizvodnja je bila 128 milijonov ton (vsa Nemčija 186 milij. ton), več le Vel. Britanija - in ZDA - v 1949 milijonov ton, torej se bliža predvojnemu številu.

PROIZVODNJA PREMOGA (V MILIJ. TON)

	1946	1947	1946	1949	1938
Francija	47,2	45,2	43,5	51,2	46,5
Posarje	7,9	10,5	12,6	14,3	—
Zapad. Nemčija	55,3	72,5	87,0	105,5	—
Belgija	22,8	24,4	26,9	27,6	29,6
Vel. Britanija	188,7	200,6	211,8	218,5	230,7
ZDA	537,5	624,0	591,0	434,0	354,5

PROIZVODNJA JEKLA (V MILIJ. TON)

	1946	1947	1946	1949	1938
Francija	4,4	5,7	7,2	9,1	6,2
Posarje	0,3	0,7	1,2	1,2	—
Zapad. Nemčija	2,7	3,1	5,6	9,2	17,0
Belgija + Luksemburg	3,6	4,6	6,4	6,1	2,3
Vel. Britanija	12,9	12,9	15,1	15,7	10,5
ZDA	60,4	77,0	80,4	70,6	28,8

V pridobivanju železne rude *pa je bila pred vojno in je še danes na 1. mestu* Francija, *ki je v 1938 pridobila 33,1 milij. ton. (sledé: ZDA 28,9, ZSSR 28, Švedska 13,9, Nemčija 13,8 Vel. Britanija 12, Luksemburg 5, Alžir 3 itd. -vse v milij. ton). Načrta sta torej možna dva: francoska žel. ruda z 1. nemškim ali 2. angleškim premogom. Izbira je bila z ameriškega stališča lahka.*

Porurske koksarne so dajale pred vojno 32 milijonov ton koksa, toda na razpolago je bilo tudi 8 milijard kubičnih metrov zemeljskega plina letno. Pridobivanje jekla je seveda odvisno od dovoza rude, ker porurska ležišča železne rude krijejo komaj eno petino potrebe. Nasprotno pa je lorenska industrija odvisna od porurskega in posaarskega premoga in koksa (Francija je po vojni prejemala premog iz ZDA, v 1949 pa uvozila 8, 1 milijonov ton premoga in koksa iz Porurja). Tako bi Francija dobavljala v zameno Porurju železno rudo, ki je letno pridobivajo v Loreni 21,5 milijonov ton, nekako 2/3 francoske proizvodnje) drugo področje ležišč železne rude je Pas de Calais).

Schumanov predlog načrtuje popolno integracijo: razen pridobivanja, prodaje in izvoza tudi tehnična, finančna in socialna vprašanja. Enotna ureditev modernizacije proizvodnje, izboljšanja kakovosti, dela in mezd, transportnih tarif, racionalizacije, izkupička in cen. Odprava carinske meje med Nemčijo in Francijo za jeklo in premog, enaki pogoji prodaje na notranjih trgih, ustvaritev skupne «višje oblasti», kjer sta Francija in Nemčija ter ostali, ki bi pristopili, zastopani in ki sprejema obvezne sklepe. Izrecno je omenjena zagotovitev zasebne lastnine, kar cika na laburiste).

Takšen gospodarski blok nemško-francoskih rudninskih bazenov bi pomenil največji kombinat kapitalističnega gospodarstva, kar jih je svet videl, ter bi avtomatično «disciplinirala» belgijsko-luksemburško in britansko železarstvo s svojimi 25 milij. ton jekla, 20 milij. ton surovega železa in 180 milij. ton premoga. Belgiji in Luksemburgu je najbrže kartel ljubši od nemško francoske vojne s cenami v izvozu. Britansko stališče je rezervirano, kakor pri vseh poskusih zapadnoevropske integracije. V notranji politiki bi vstop v kartel pomenil preprečiti nacionalizacijo jeklarske industrije, ki jo ima laburistična vlada v načrtu. Razumljivo, da bi to igralo veliko vlogo pri volitvah, ki bi utegnile biti zanjo usodne. Po tej strani bi bila ameriška gesta kot pomoč Churchillu zares spretna.

Stališče delavskega razreda in sindikatov v tem vprašanju je jasno. Izrazil ga je razpis francoske Splošne zveze dela, ki zavračá predlog jeklarskega superkartela. Ta pomeni stopnjevanje priprav na vojno in še večje izkoriščanje delavstva ter odpoved suverenosti Francije. Pomeni nadvlado nemške industrije nad francosko in znižanje v i š j i h francoskih mezd na n i ž j o nemško raven, s čemer bi se poslabšal položaj francoskega delavca in še bolj utrdilo dosedanje izkoriščanje nemškega delavca.

Ne frak in ne talar ne bo gospodoval koroškim Slovencem

Bežen pogled na koroško golgoto

Koroški Slovenci se odločno borijo za svoje pravice, njihova narodna zavest raste, moč za borbo pa črpajo iz svoje partizanske epopeje, ki je s krvavimi žrtvami zapečatila nedeljivost in enotnost vsega slovenskega naroda preko vseh krivičnih državnih meja

SPOMENIK PADLIM BORCEM V VELIKOVCU

Vlak brzi mimo Vrbskega jezera in, ko občudujem iz drvečega vlaka lepoto koroške dežele, iščejo moje oči obenem — Slovensko Korotko. Toda imena postaj Föderlach, Lind-Rosegg, Velden, Pörtschach, Krumpendorf, zakrivajo površnemu in nezainteresiranemu popotniku resnični značaj in prvotna imena teh krajev: Podravlje, Lipa-Rožek, Vrba, Poreče, Kriva vrba. Tudi ko prideš v Celovec, boš le s pomočjo domačinov našel v vsem mestu le dva slovenska napisa, in sicer na sedežu «Demokratične fronte delovnega ljudstva» in napis «Gostilna Obir», ki je v pritličju hiše, kjer imajo svoje prostore Slovenska prosvetna zveza in druge množične organizacije demokratičnih Slovencev. Če pa se sprehajaš po celovških ulicah in čitaš imena celovških trgovcev in obrtnikov, se spomniš Hitlerja in se vprašaš: «Le kaj bi ostalo od «nemškega» Celovca, če bi morali celovški meščani za tri rodove nazaj dokazovati svoj narodni izvor, kot so morali dokazovati Hitlerju čistost svojega arijskega porekla?» Toda kaj govorim o treh rodovih? Zadostovala bi le dva, en sam rod in marsikje le nemški pravopis zakrije s «sch» in «tsch» le pristne slovenske š-je in č-je.

Avstrijci, kakor vsi oni, ki si svojijo ozemlja sosednih narodov, se trudijo v prvi vrsti, da izbrišejo vidne znake, da jim zemlja, ki ji vladajo, ne pripada. Zato je njihova skrb, da si zatirani narod ne omisli napisov v lastnem jeziku. Prav te dni so bili funkcionarji «Zveze slovenskih zadrug» že sedmič pozvani k oblastem zaradi samo slovenskega napisa na zadružnem kamionu. Deželna vlada je poklicala na pomoč celo dunajsko vlado, ki sicer opletą celo z nekimi paragrafi iz senžermenske pogodbe; venčar ne more z njimi preprečiti, da bi zadružni avto s slovenskim napisom vozil iz Celovca v Podjuno, v Rož, v Žiljsko dolino in nemo klical svoj «Memento». Ko so koroški mladinci izvedli po Slovenski Koroški akcijo za dvojezične napise, so sicer po večini ti zopet izginili, ker so jih uničili nacistični šovinisti, vendar se vse pogosteje, zlasti v Podjuni, srečujejo tudi slovenski napisi. V občini Sela in še kateri drugi so celo uradni napisi «Volksschule — Ljudska šola», «Občinski urad — Gemeindeamt» dvojezični.

Koroški Slovenci krčevito branijo svoje pravice, njihova narodna zavest raste; moč za borbo pa črpajo iz svoje partizanske epopeje, ki je s krvavimi žrtvami zapečatila nedeljivost in enotnost vsega slovenskega naroda preko vseh krivičnih državnih meja. Svojo odločnost in popustljivost so pokazali v borbi za slovenski napis na spomeniku padlim partizanom, ki stoji na velikovškem pokopališču. Na zahtevo celovške škofije dne 22. aprila 1948 je okrajno glavarstvo v Velikovcu z odlokom št. 37-15 Praes - 48 - dr: M - Sch. 2 dne 6. julija 1948 zahtevalo, da se od napisa, ki se glasi «Padlim za svobodo v borbi proti fašizmu» zbrišejo besede: «v borbi proti fašizmu». Hkrati je okrajno glavarstvo zagrozilo, da bo to odločbo izvršilo uradno, če ne bo odloku ugodeno do 1. avgusta 1948. Napis pa stoji v celoti še danes, ker se je koroško slovensko ljudstvo odločno uprlo taki skrunitvi grobov svojih najboljših sinov. Nacistična miselnost, ki že vedno prevladuje tudi v celovškem škofijskem dvorcu, se ne kaže le v zgoraj opisani aferi, temveč v neprestani ponemčevalni politiki najvišjega cerkvenega funkcionarja na Koroškem, ki rad pošilja slovenske duhovnike v čisto nemške župnije, da jih v slovenskih župnijah nadomešča z nemškimi duhovniki. Svoj odnos do slovenščine je škofijski ordinariat izpričal tudi z dopisom štev. 3037 dne 13.10.1948 naslovljenim na Slovensko prosvetno društvo «Kočna» v Svečah, v katerem naroča društvu, naj pošilja v bodoče na ordinariat le nemške vloge.

Čeprav ne moreš zaradi združenega pritiska svetne in cerkvene oblasti najti na prvi pogled Slovenske Koroške, vendar so ji prav te oblasti vsaj do neke mere priznale obseg in meje z odredbo o ureditvi dvojezičnih šol, ki so jo izdale 31. oktobra 1945. Kakor bomo videli kasneje, nima že v svojem bistvu krivična odredba nobene pozitivne vrednosti, razen že omenjene, da našteva kraje, kjer naj bodo dvojezične šole, kar znači priznanje, da so ti kraji slovenski.

V Žiljski dolini, v najzahodnejšem predelu Slovenske Koroške naj bi bile dvojezične šole v občinah Brdo, Goriče, Sv. Štefan in Blače. Odredba našteva v okraju Beljak naslednje občine: Bistrica na Zilji, Smerče, Straja ves, Podklošter, Pekštajn, Marija na Zilji, Ledenice, Rožek, Lipa pri Vrbi, Vermberk, Kostanje, Vrba, Loga ves, in St. Jakob v Rožu. V političnem okraju Celovec naj bi bile po odredbi dvojezične šole v Sv. Martinu na Dholici, Škofičah, Zgornji vesci, v Bilčovsu, Hvališah, Vetrinju, Kotmari vesi, Zihpolju, Žrelcu, Radičah, Medgorju, Grabštajnu, Trdnji vesi, Pokrčah, Sv. Tomažu pri Celovcu, na Otoku, v Bistrici v Rožu, Slovenjem Plajberku, Svetni vesi, Spodnjih Borovljah in v Borovljah ter v Šmarjeti v Rožu in Selah. Za okraj Velikovec odredba ne našteva občin z dvojezično šolo, temveč določa «vse občine z izjemo Pustrice».

LEPA JE POMLAD V SLOVENSKI KOROŠKI

V času ko je bežal nacifašizem popolnoma poražen in uničen, se je zdelo «pravičnim» oblastnikom na Koroškem, da je prav, že Slovencem priznajo, ne morda slovenske šole, kot pripadajo vsakemu enakopravnemu narodu, temveč le «dvojezične šole». Kako bi bile videti take dvojezične šole, nam pove že navedena odredba od 31. oktobra 1945, ki določa: «V južnem predelu dežele Koroške obstoje dvojezične šole. V prvih treh šolskih stopnjah se poučuje načelno v materinskem jeziku otroka, vendar se goji pouk drugega deželnega jezika od začetka šolskega pouka v najmanj šest tedenskih urah. V četrti šolski stopnji se uvede nemški učni jezik, ki ostane do konca šolske obveznosti. Razen tega se poučuje v četrti stopnji tedensko štiri in pozneje tedensko tri ure slovenščina. Verouk se mora poučevati izključno le v materinskem jeziku».

Toda tudi ta ponižujoča drobtinica, ki so jo dobili koroški Slovenci v letu zmage nad nacifašizmom, je ostala le mrtva črka na papirju. Avstrijski komunistični poslanik Kazianka je v svojem govoru v proračunski debati v celovškem deželnem zboru decembra 1946 navedel, da se je odredba zadovoljivo izvedla vsega le na devetih šolah (na eni v okraju Beljak, na treh v okraju Celovec in v petih v okraju Velikovec). Toda od leta 1946 so se razmere že močno, močno poslabšale:

(Nadaljevanje sledi)

JUGOSLOVANSKI SOLISTI

dobili šest nagrad na mednarodnem pevskem tekmovanju

Na mednarodnem pevskem tekmovanju v Belgiji so jugoslovanski pevci dobili vseh 6 nagrad. Veliko častno nagrado «Grand Prix» belgijske vlade je dobila sopranistka Valerija Heybalova, članica beograjske opere; nagrado predsednika francoske republike, prvo častno nagrado in nagrado predsednika občine je dobil bariton Vladimir Ruždjak iz Zagreba; drugo častno nagrado in nagrado britanske vlade je dobil tenorist Janez Lipušček iz Ljubljane, tretjo častno nagrado in nagrado nizozemske vlade je dobil basist Tomislav Neralić iz Zagreba; četrto častno nagrado je dobila altistka Nada Putar, peto častno nagrado pa tenorist Žunec, oba iz Zagreba.

Te nagrade so podelili jugoslovanskim pevcem na poslednjem glavnem tekmovanju v Verdiersu pri Liegeu, ki se ga je udeležilo 50 pevcev in pevk iz Jugoslavije, Belgije, Francije, Italije, ZDA, Nizozemske, Finske, Švice, Danske, Avstrije in Južnoafriške unije.

Po prvem izločilnem tekmovanju je ostalo 23 pevcev, med njimi vseh 9 Jugoslovanov, ki so v poprejšnjih tekmovanjih za posamezne glasovne kategorije dobili 8 prvih nagrad in eno drugo. V najožje finalno tekmovanje je prišlo 9 pevcev, med njimi 6 Jugoslovanov.

Nagrajene jugoslovanske pevce je občinstvo pozdravilo z burnim ploskanjem. Emil Heiman, predsednik sindikata iz Verdiersa ter predsednik razsodišča in organizator konkurza je čestital Jugoslovanom k velikim in zasluženi zmagi. V četrtek je bil velik koncert vseh jugoslovanskih pevcev, dopoldne pa je šel za podporo družinam približno 40 belgijskih rudarjev, ki so izgubili življenje pri nesreči v premogovniku Charleroi. Ta prireditev jugoslovanskih pevcev je bila posebno toplo pozdravljena.

VISOŠKA KRONIKA

SPISAL: Ivan Zavrnik

68

Zadovoljstvo se je znova oglasilo na Visokem. Spomin očeta Polikarpa se je ublažil in kri človeka, katera je bila prelita po njegovi roki, ni več vpila do božjega stola. Tudi mene je zapustil spomin na bitke in vojske, razen onega, ki mi je tičal v prsih, kjer mi je nekaj kljuvalo noč in dan kakor v uri, viseči na steni. Težilo me je, da nisem mogel poprijeti za nikako delo; dela je bilo obilo, jaz pa sem samo jedel pri hiši! Poskušal sem delati, pa ni bilo mogoče, in Jurij in Agata sta me prav grdo oštevala, če sem se hotel lotiti najnedolžnejšega dela. Res je, da nisem prišel praznih rok k hiši in lahko bi bil živel, ne da bi bil hiši v nadlego, ali človek, ki delati ne more, je vendar preveč pri hiši. In to je bilo, kar me je peklo! —

Ko je cvetje izginilo s travnikov in vrtov in ko je vročina prihajala, sem pri lepem vremenu lazil k njivi pod gozdom, tja, kjer mi je bil svoj čas oče povedal, da je visoški dve kmetiji meni namenil. Ravno na istem mestu sem legal v travo. Velikokrat sem tako ležal na soncu in nad dolino, ki je mrgolela pod mano; in takrat se je razvijalo pred mano, kar sem doživel v preteklosti. Tu in tam se me je polastila želja, da bi umrl, ker sem bil sam sebi in drugim v težavo. Pa me je hitro zapustila ta želja, ker vojščak, ki leži težko ranjen sredi bojne poljane, ravno tako nerad umrje, kakor se nerad loči od sveta bogataš, sedeč pri polni skledi. V takih trenutkih sem dobro vedel, da te, naj si še tako zapuščen in osiromašen, veže trdna veriga na nekaj, česar se vsak hip ne zavedaš: ta nekaj je — zemlja, na kateri si se rodil. To je naša edina neskaljena prijateljica, vedno ti kaže en in isti obraz in zvesta ti ostane, če jo še tolikrat zatajiš! Ko tako ležem, mi sili iz ruše nova moč v onemogle ude in prav vsaka koreninica pod mano poganja tudi moje telo, da se čutim eno z zemljo, na kateri ležim. Zemlja domača — ni prazna beseda: del je mojega življenja, in če se mi vzame zemlja, se mi je vzelo tudi življenje. Ko si oglodan do kosti, ko te povsod preganjajo, kakor bi se bile gobe razpasle po tvojem telesu, te sprejme domača zemlja z istim obrazom, kot te je sprejela nekdaj, ko so te še v zibel polagali. Nisi doživel pomladi, da bi te ne bilo objemalo njeno cvetje, in ne jeseni, da bi ti ne bila sipala svojih sadov. Mogoče, da je težko umreti — moja vera to ni! — ali toliko zapišem, da bi rajši umrl sredi domače doline bodisi od gladu, nego na zlatem stolu nemškega cesarja, kjer bi imel vsega na kupe!

Tako večkrat premišljujem na zeleni tratini pod gozdom. Tu in tam gledam tudi v preteklost: pred mano se vlečejo široke vrste težko oboroženih mož, vrsta šaržira na vrsto, ranjeni padajo in umirajo, bogati prapori se vijejo, jezdeci žvenketajo na svojih konjih, sami generali pridirjajo, «victoria» jih obdaja, trombe se oglašajo topovi grmé — vse to pa izgine, kakor izgine dih stekla, in ostane mi edinole sladka zavest, da sem spet na svoji domači zemlji, ki me objema, kakor objema mati svojega otroka ali kakor objema nevesta svojega ženina!

Nekega dne sem zaspal pod gozdom in sem se spet prebudil. Hélas! Kako je pričela hiteti ura sredi mojih pljuč! Tik mene je sedela — Margareta Wulffingova in pogleda ni odmaknila od mojega obraza. Čakajte, bila je pet let mlajša od mene, bila je potemtakem stara sedem in trideset let, ali je bila še vedno čedna ženska, ker njenega obraza še niso bile preorale skrbi in ne bridkosti, ki jih je preživela.

Spregovorila je:

«Izidor, govorilo se je, da si slab in da bi ti prav prišla postrežba.»

Nisem hotel izreči trpke besede, ali vendar sem nehote odgovoril:

«Margareta, se nisi še omožila?»

Sam ne vem, kako sem prišel do takega vprašanja: ni mi bilo prav vseč, da je prišla, ker je nisem klical.

«Čemu bi se možila?» je zajokala in pristavila je še: «Lahko bi se že bila, saj je dosti moškega spola po vaseh, ki komaj čaka, da bi snedel doto ženski, ki je sama in zapuščena.»

Tega nisem mogel tajiti. Zatorej sem le vprašal: «Kaj pa hočeš?»

Odločno je odgovorila:

«Saj sem ti že povedala: postrežnica bom pri tebi. Vendar vidiš, da ti domači, ki te imajo res radi, ne morejo zmeraj postreči. Na polju je delo, v hlevu je živina in prej, ko je to opravljeno, preteče čas. To pač vidiš, kako se peha Agata, pri tem pa trepeta, da boš hud, če nisi postrežen, kakor bi moral biti. — Kar nič ne ugovarjaj!»

Ko je tako govorila in ko se ji je v očeh nabrala odločnost, je bila všeč meni, siromaku — pa je pač nespametno, da kaj takega zapišem.

Ali v tej vojski nisem zmagal. Kmalu se je prikazala tudi Agata na bojišču — ti dve ženski sta se gotovo sporazumeli — in njena vojska se je združila z Margaretino. Toliko časa sta me obdelovali z mušketami in topovi, da sem se vdal na milost in nemilost. Privolil sem torej, da je prišla Margareta Wulffingova v hišo, da mi je stregla! Postavila si je pred vrata moje čumnate posteljo in, če sem le malo zakašljal, malo težko zasopel iz prestreljenih prsi, je v temni noči takoj prihitela in povprašala, ali ne potrebujem tega ali drugega. *Nadaljevanje sledi*

UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI, št. 6, III. nad. — Telefon štev. 93-808. — UPRAVA: ULICA SV. FRANČISKA št. 20 — Telefonska št. 73-38
OGLASI: od 8.30-12 in od 15-18 • Tel. 29-477. Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 60, finančno-upravni 100, osmrtnice 90 lir.
Za FLRJ: Za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 10 din.
Odg. urednik STANISLAV RENKO. — Tiska Tržaški tiskarski zavod. — Podruž.: Gorica, Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 11-32 - Koper, ul. Battisti 301a-I, Tel. 70.
NAROČNINA: Cona A: mesečna 260, četrtletna 750, polletna 1400, celoletna 2600 lir; cona B: izvod 3, mesečno 70 din; FLRJ: izvod 4.50, mesečno 90 din
Poštni tekoči račun za STO-ZVU: Založništvo tržaškega tiska, Trst 11.5374. — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega inozemskega tiska • Ljubljana, Tyrševa 34 • tel. 49-63, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 6-1-90603-7. — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D.Z.O.Z. • TRST